Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 234/1529	Łódź, Wtorek 9, października 1928 r.	זעקסטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דינסטאָג, כה תשרי תרפ"ט	Nr. 234 529

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

טעקסטיל=שטרייק דויערט ווייטער

אונטערהאַנדלונגען אין וואַרשאַ נישט געבראַכט צו קיין אויסגלייך. רעגירונג לעגט פאָר אַ הוספה פון פינף פּראָצענט. ביידע צדדים נישט מסכים און האָבען זיך אַרויסגעדרעהט מיט'ן תירוץ, אַז זיי האָבען נישט קיין פולמאַכטען.

פּלויש און זיידען=בענדער אַרביי= טער האָבען נעכטען פאַרשטרייקט.

(ב) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם טעקסטיל-אַרבייטער-שטרייק האָט די פערוואַלטונג פון דעם פּראָפעסיאָנעלען פעראיין פון בענדער און ברייט-זיידען-שטאָף אין לאָדז צוזאַמענגערופען אַ פער-זאַמלונג פון די פאַבריקס-דעלעגאַטען אין דער בראַנזשע, כדי צו בעראַטען זיך וואָס פאַר-אַ שטע-לונג אָנצונעהמען אין דער געשאַפענער סיטואַציע.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען באַלד צו וואַרפען די אַרבייט און אַלע פאַבריקען פון פּלויש און ברייט-זיידענס זענען גע-בליבען שטעהן.

(ב) נעכטען אינדערפריה האָט דער שטרייק אַרומגענומען אַלע טעקסטיל-פאַבריקען אין לאָדז.

עס אַרבייטען אין ווידזעוו נאָר די גאַרן-אָפּ-טיילונג, ווייל זי ווערט נישט אַריינגערעכענט אין דער צאָהל פון די טעקסטיל-פאַבריקען, אַ חוץ דעם אַרבייט מען דאָרט אין זעהר גוט און געווונ-טע בעדינגונגען און יעדע הוספה ווערט פאַר די אַר-בייטער אָנערקענט אָהן אַ שטרייק. די שטרייק-קאָמיסיע האָט דעריבער בעשלאָסען נישט צו צווינ-גען די אַרבייטער פון דער ווידזעווער „ניציאַרניע" צו שטרייקען.

6 טויזענד יודישע אַרבייטער בעטיי= ליגען זיך אין איצטיגען שטרייק.

אונטערן פאָרזיץ פון דאָזאָר פערגאַמענט איז נעכטען אין לאָקאַל פון קולטור-אַמט פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון טיכער-וועבער. וועגען דעם גאַנג פון דער שטרייק-אַקציע אין דער טעקסטיל-אינ-דוסטרי האָט בעריכטעט ראַטמ. מאָרגענטאַלער.

אין שטרייק נעהמען אַנטייל ביז זעקסטויזענד יו-דישע אַרבייטער וועבער, שערער, שטאָפּערינס, שפּולערינס און אויך אַ 1,500 האַנט-וועבער.

די יודישע אָפּטיילונג פון טעקסטיל-פעראיין האָט זיך אויך געוואָנדען צו ביידע לוין-וועבער פער-איינען וועגען צושטעהן צום שטרייק. קיין ענטפער איז נאָך נישט דערהאַלטען געוואָרען.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען אָנצושטרענגען אַלע מעגליכקייטען, אַז דער שטרייק ביי די טיכער-וועבער זאָל זיין אַ פול-קומענער. די פערזאַמעלטע האָבען אויך געוועהלט פערטרעטער אין דער שטרייק-קאָמיסיע.

די אונטערהאַנדלונגען אין וואַרשאַ.

(2) נעכטען איז אין וואַרשאַ ביים אַרבייטס-מיניסטער יורקעוויטש פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די פאָרשטעהער פון די אינדוסטריעלער און אַר-בייטער וועגען ליקווידירען דעם שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטרי.

צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען מצד דעם פערבאַנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטרי: אינזש. רומפעל, פון לאַנדעס-פערבאַנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטרי אַדוו. פּאַוולאָווסקי, מצד דעם פערבאַנד פון אַפּרעטורען און פאַרבעריי — דזורסקי.

פון די אַרבייטער זענען אַנוועזענד געווען סע-נאַטאָר דאַניעלעוויטש, רעפּ. שטשערקאָווסקי און גאַלינסקי — פון די קלאַסען-פעראיינען; רעפּ. וואַשקעוויטש און קאַזשימיערטשאַק („פּראַצאַ"); מרוק און פּאַוולאַק (כ. ד.)

צוערשט איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען אַרבייטס-מיניסטער און פאָרשטעהער פון די אינדוסטריעלער. די לעצטע האָבען ווידעראַמאָל פאָרגעשטעלט דעם קלאָגעדיגען צושטאַנד פון דער אינדוסטרי, און האָבען אָנגעוויזען, אַז די פאָדערונגען פון די אַרבייטער זענען אַזוי איבערגעטריבען, אַז זיי קענען גאָרנישט צוטרעטען צו קיין אונטערהאַנד-לונגען, צוליב דעם האָבען זיי ערקלערט, אַז די אינדוסטריעלער וואָלטען געקענט מאַכען אַ פאָרשלאַג אויב די פאָרשטעהער פון די אַרבייטער-פעראיי-

(ענדע זעה 5-טע זייט)

אַלגעמיינער יודישער אַרבייטער-בונד
„בונד"
אין פּוילען. לאָדזשער קאָמיטעט.
שבת, ד. 13 ד.ח. 10 פריה קומט פאָר אַ קאָלעקטיווע פאָרלעזונג א.ד.ט.
„צוויי אינטערנאַציאָנאַלע קאָנגרעסען"
(בריסעל—מאָסקווא)
רעפערירען וועלען די ח"ח
לאַוונִיק וו. אַלטער, י. האַלפּערן (וואַרשע) און ראַטמאַן י. ליכטענשטיין.
בילעטען צו 50 און 75 גר. צו בעקומען אין אַרב.-ווינקעל פּאָלודנ. 20 און טאָג פון פאָרלעזונג אין פילהאַרמ

פילהאַרמאָניע
20 נאַוטאָוויטשאַ 20

האַנדווערקער=פעראיין
אַנגראַדאָווא 9.
אַכטונג, לוין-וועבער פון וואָלענע טיכער און גאַבעלין!
איהר ווערט אויפגעפאָדערט, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן טעקסטיל-שטרייק, נישט צוצוטרעטען היינט צו אַרבייט.
היינט 6 אָווענט – אַ וויכטיגע פערזאַמלונג.
די פערוואַלטונג.

Dyrektorowi naszego Stowarzyszenia p. Maksowi Heymanowi
z powodu zgonu MATKI
z
B. P.
Dyny Barchanów Heymanowej
składa wyrazy szczerego współczucia
Zarząd
Stowarzyszenia Kupców m. Łodzi
Piotrkowska 73.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אונזער ליבע מוטער, גרויס-מוטער און שוויגערמוטער
נ. ע. חנה ראַדאַשיצקאַ
אין עלטער פון 70 יאָהר.
די לויה וועט פאָרקומען היינט, דינסטאָג, דעם 9 טען אָקטאָבער, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טויער-הויז וואָלטשאַנסקאַ 61, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דאַנק איך העפליך דער פערוואַל-טונג פון בעלבער-צעך ביי דער צענטראַלע פון זאַוואַדזקאַ 5, פאַר דעם אויסגלייך פונ'ם סכסוך וואָס איז פאָרגעקומען דעם 4 אָקטאָבער ד. י. צום גונסטען פון ביידע צדדים.
מיט אַכטונג
צעך-מייסטער יאַקוב באָרנשטיין
צעגעלניאַנאַ 33.

Dr. M.
Rubinlicht
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
ul. Wschodnia 23,
tel. 68-00
צוריקגעקעהרט.

קוואַליפיצירטע
הערען - שניידער
געזעלען
צו מענער - בעשטעלט ביי
ה. ראַפּאַלאָוויטש
טראַוגוטאַ 10 (קריטקאַ)
אַקרימטשע=
געזעלען
האַנדנייהערס
האַנדנייהערינס
ווערען געזוכט ביי הוזע
זאַוואַדזקאַ 15. 1545

אַ האַרציגען מיטגעפיהל דעם ח' שמואל גאָלדשטיין
צוליב דעם טויט פון זיין
שוועסטער
דריקט אויס
דער קאָלעקטיוו פון „אורט".

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער מיטגליד
משה באָרנשטיין צוליב'ן טויט פון זיין פאָטער
יעקב נ. ע.
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
חברה „כתר ישראל"
בלודז.

די בעראַטונגען פון פעלקערבונד-ליגעס.

פּ ר אָ ג, (יט"א) דאָ קומען איצט פאָר די בעראַטונגען פון אינטערנאַציאָנאַלען פערבאַנד פון די פעלקערבונד-ליגעס. אין דער מינדערהייטען-קאָמיסיע, וואָס אַרבייט אונטער'ן פאָרזיץ פון סער ריקינסאָן מיט'ן אַנטייל פון 35 דעלעגאַטען פון 12 לענדער, איז אָנגענומען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון בעלגישען דעלעגאַט וועגען שאַפען אַן'אַלגעמיינעם סטאַטוט פאַר די מינדערהייטען.

נאָכדעם האָט דער פּוילישער דעלעגאַט ליפּאַצעוויטש אַריינגעטראָגען אַ רעזאָלוציע וועגען דער נויטיגקייט פון אַן'אינטערנאַציאָנאַלען אָפּמאַך, כדי צו פערבעסערען די לאַגע, פון די מלוכה'לאָזע אין פערשידענע לענדער. די רעזאָלוציע איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען.

ציונ. פּרעסע-קאָנפערענץ אין לאָנדאָן.

לאָ נ ד אָ ן, 18. (יט"א, טעלעגראַפיש) דאָ איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ, אויף וועלכער די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט איבערגעגעבען וועגען די אונטערהאַנדלונגען מכוח דער יודישער אַגענץ — אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַרבייטען פון דער עקספּערטען-קאָמיסיע. פּראָפ. ווייצמאַן פאָהרט דעם 10. ד. ח. קיין אַמעריקאַ, וואו ער וועט זיך בעטייליגען אין דער אונפאַרטייאישער קאָנפערענץ פאַר'ן אויפבוי פון א"י. סוף נאָוועמבער וועט ער צוריקקומען קיין לאָנדאָן.

באַנקעט לכבוד מינ. עמערי.

לאָ נ ד אָ ן, 18. (יט"א, טעלעגראַפיש) פּראָפ. ווייצמאַן האָט געגעבען אַ באַנקעט אין האָטעל ריטש לכבוד דעם ענגלישען קאָלאָניאַל-מיניסטער עמערי. אין באַנקעט האָבען זיך בעטייליגט אַ רייה אָנגעזעהענע פּערזענליכקייטען פון דער ענגלישער פּאָליטישער און וויסענשאַפטליכער וועלט, ווי לאָרד רידינג, סער קלייטאָן, דער קאַנדידאַט אויף נציב העליון, פּראָפ. בראָדעצקי א. אַ.

ערד-ציטערניש אין אַנגאָראַ.
עטליכע צעהנדליג דערפער פערניכטעט און בעשעדיגט.

אַ נ ג אָ ר אָ, 8. (ספּ.טעל.) בעת דער לעצטער ערדציטערניש זענען פערניכטעט געוואָרען אַ רייה דערפער. דריי זענען אינגאַנצען פערניכטעט געוואָרען, אַ פּאָר צעהנדליג זענען פערניכטעט אין אַ גרויסען טייל. די אָרגאַניזאַציע פון דער רויטער האַלבער לבנה האָט פאָרגענומען אַ רעטונגס-אַקציע.

אַ נ ג אָ ר אַ, 8. (ספּ. טעל.) 13 אַ זייגער איז אין מוגעטאַ דערפיהלט געוואָרען אַן'ערדציטערניש וועלכע האָט נישט געבראַכט קיין שאָדען.

אַ נ ג אָ ר אַ, 8. (אַטע) די רעגירונג האָט אויף קעמאַל פּאַשאַ'ס אָנווייזונגען אַרויסגעשיקט מיליטער כדי צו ערטיילען הילף די געליטענע. די צאָהל פערוואונדעטע און טויטע איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט.

וועגען אַן'איינהייטליכע רעפּרעזענטאַנץ פון אונגארישע יודענטום.

בּוּדאַפּעשט, (יט"א) דער בעקאַנטער יודישער כלל-טוער און מיטגליד פון אונגאַרישען פּאַרלאַמענט דר. פּאַול סאַנדאָר האָט פערעפענטליכט אין דער „ערוועגלעזען" אַן'אַרטיקעל, אין וועלכען ער ווייזט אָן אויף דער נויטווענדיגקייט צו שאַפען אַן'איינהייטליכע רעפּרעזענטאַנץ פון אונגאַרישען יודענטום לגבי די יודען און אַנדערע לענדער. די איצטיגע צושפּליטערונג אויף דריי גרופּען (ליבעראַלען, אָרטאָדאָקסען און א.נ. סטאַטוס-קוואָ-יודען) ערלויבט נישט צו קאָנסאָלידירען די יודישע עפענטליכע מיינונג און ברענגט פיל שאָדען די יודען.

באָיקאָט-בעוועגונג אין יוגאָסלאַוויע.

בּ ע ל ג ר אַ ד (י.ט.אַ.) אין דעם קרייז באַטשקא וואו עס זענען ענטשטאַנען די בלוט-בלבולים אַנטקעגען יודען האָבען לעצטענס פערשפּרייט געוואָרען פלוגבלעטער וועלכע האָבען גערופען צו אַ באָיקאָט פון די יודישע סוחרים. ווי מען איז זיך משער, ווערט די גאַנצע אַנטיסעמיטישע אַקציע אין דער געגענד אינספּירירט דורך געוויסע קרייזען אין שכנות'דיגען אונגאַרן. די יודישע צייטשריפט „זשידאָוו", וואָס ערשיינט אין זאַגרעב, פאָדערט שטרענג צו בעשטראָפען די אַנטיסעמיטישע העצער.

די אַמעריקאַנער רבנים פּראָטעסטירען
געגען די עקסצעסען ביי'ם כותל-מערבי.

נ י ו - י אָ ר ק, (יט"א) דער פערבאַנד פון די אָרטאָדאָקסישע רבנים אין די פערייניגטע שטאַטען און קאַנאַדע האָט איבערגעשיקט דעם שטעלפערטרעטער פון נציב-העליון אין ארץ-ישראל ה' לוק, אַ דעפּעשע, אין וועלכער עס ווערט פּראָטעסטירט געגען די געשעהענישען ביים כותל-מערב, אום יום-כפור, און עס ווערט געפאָדערט, אַז די מאַנדאַטען-מאַכט זאָל אָננעהמען מיטלען, כדי צו זיכערען די יודישע רעכט צו דאַווענען ביים כותל-מערבי.

די געשעהענישען ביים כותל-מערבי
וועלען געפינען אַן'אָפּקלאַנג אין געריכט.

י ר ו ש ל י ם, (יט"א) די געשעהענישען ביי'ם כותל מערבי דעם פערגאַנגענעם יום-כפור וועלען געפינען אַן'אָפּקלאַנג אין געריכט. צוויי יודישע פרויען, צווישען וועלכע איינע איז אַן'אַמעריקאַנער בירגערין, וועלכע זענען געשלאָגען און פערוואונדעט געוואָרען, בעת די פּאָליציי האָט מיט געוואַלד בעזייטיגט די מחיצה ביים כותל מערבי, האָבען אָנגעקלאָגט די פּאָליציי-מאַכט אין געריכט, פאָדערענדיג אַן'ענטשעדיגונג און צו בעשטראָפען די שולדיגע.

זשאַבאָטינסקי אין א"י.

י ר ו ש ל י ם, 18. (יט"א, טעלעגראַפיש). אין א"י איז אָנגעקומען דער פיהרער פון די ציוניסטען רעוויזיאָניסטען, וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי. אין יפו'ער פּאָרט איז פאַר איהם געמאַכט געוואָרען אַ פייערליכער קבלת פנים ביי דער בעטייליגונג פון אַ גרויסען עולם.

נ. סאָקאָלאָוו ביי ווענעזעלאָס'ן.

לאָ נ ד אָ ן, 18. (טעלעגראַפיש). נחום סאָקאָלאָוו האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן גריכישען פּרעמיער ווענעזעלאָס מכוח די אָנקלאַגעס פון דער ציונ. אָרגאַניזאַציע אין גריכענלאַנד, אַז איהר טעטיגקייט ווערט געשטערט. ווענעזעלאָס האָט צוגעזאָגט מיט דעם ע.ין זיך צו אינטערעסירען.

דער שוואַרצער טאָג פון די אַמעריקאַנישע לופט-פליהער.

נ י ו - י אָ ר ק, 8. (אַטע) אין דעטראָיט האָבען זיך צואַמענגעשטויסען צוויי לופטשיפע. איינע איז פערברענט און דאָס אַנדערע צושטערט געוואָרען. פינף פּערזאָן זענען אומגעקומען. אין דענווער, די הויפּשטאָדט פון קאָלאָראַדאָ איז אַ לופטשיף אַראָפּגעפאַלען פון 2000 פוס די הויך. ביידע פּאַסאַזשירען זענען געבליבען טויט אויפ'ן אָרט. דער פּילאָט איז שווער פערוואונדעט. ביים אַראָפּלאָזען זיך פון אַן'אַעראָפּלאַן אין צינצינאַטי איז דער פיהרער דערהרגעט געוואָרען און אַ פּאַסאַזשיר שווער פערוואונדעט.

3 אַלזשירער אַראַבער דער-הרג'עט אַ יוד אין ליאָן.

פּ אַ ר י ז, (יט"א) אויף די גאַסען פון ליאָן האָט זיך די טעג אָפּגעשפּילט פאָלגענדער טראַגישער פּאָרפאַל: די אַראַבער פון אַלזשיר זענען אויף דער גאַס בעפאַלען דעם אַלזשירער יוד אליהו אַלוק און איהם שטערבליך פערוואונדעט מיט אַ גאָל-מעסער.

די אָנפאַלער זענען פערוואונדעט געוואָרען. אַלוק איז אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-31.
[illegible]

ביטשריפט-ביורא האַכבערג פּאַנסקאַ 1 טעל. 36-77
ערלעדיגט אַלע אַרט געריכטליכע און שטייער אַנגעלעגענהייטען אין אַלע אַמטען אויך אויף לאַדזער וואָיעוואָדזטווע רעיעל און פּינקטליך.
בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער-פראַגען נעהם איך פּערזענליך אָן צווישען 5-6 נאָכמיטאָג.

נאָך אַ לענגערער אַפּוועזנהייט בין איך צוריקגעקעהרט
און נעהם אָן אינטערעסאַנטען אין פערשידענע
געריכטס- און היפּאָטעקען-ענינים
משה פינקינד פּיעטרקאָווער-טריב.
פּילסודסקי 36.

אַכטונג ה"ה פּריזיערס!!!
לכבוד יום-טוב
עמפּפעהל איך אַ גרויסען אויסוואַהל פון:
קעלנישע בלומען-וואַסער 3.20 אַ קילאָ
וועזשעטאַל 1.40 „
ברילאַנטין 3.40 „
פראַנצויזישער לאַקיר 45 גר. אַ דעקאַ.
איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פון ראַזיר-מעסערס, פּלאַטין- און שטאַהל-זאַכען צו פאַבריקס-פּרייזען. מיט אַכטונג
י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.
טעלעפאָן 92-75.
בעמ.: פאַר ענגראָסיסטען — גצהעריגער ראַבאַט און גינסטיגע בעדינגונגען.

אויף ראַטעס!!!
אויבער-העמדער
און נאַכט-העמדער
פון פּאָפּעלין, זעפיר און אַנדערע שטאָפען
צו בעקומען אין דער ערשטקלאַסיגער פּראָצאָווניע פון
J. WOROBIEJCZYK
41. KILINKSIEGO 41

וואָרנונג!
אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין מאַרק פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דעם געעהרטע פּובליקום, אַז די עכט-פּאַטענטירטע בעטען עכט-פּאַטענטירטע
זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע
PALMA-PATENT
פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.
— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —
אויכערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל
ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-הענגלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקלעך
מעטער-מאַכ, אויף רעדלעך.
מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל., פּאָלאָווע-בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס-פּרייזען. :: זעמטליכע רעפּעראַטורען.
הורט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 85-31. דעטייל!

אַמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען!
קען מען קויפען אַלערליי
פּעלץ-וואַרען
נאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פּעפּער, 42 ווסכאָדנאַ 42.
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל אויפ'ן אָרט. די איבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעיעל.

פּרייז 2 זל. שנעל און רעיעל! פּרייז 2 זל.
רעכטס-קאָנסולטענטען-ביוראָ
„PORADA"-„פּאָראַדאַ"
10 פּיעטריקאָווער 10
אונטער דער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס-סעקרעטאַר.
שרייבט אַלערליי ביטעס און אַפּעלאַציעס, קלאַוזולעס אין זאַבעזפּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען.

Dr. med.
E. Szereszewska
CEGIELNIANA 66, telefon 65-45.
קינדער-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 12—1 און פון 4—6 נאָכמ. 888

DR. med. DONCHIN מאָניושקי 1
MONIUSZKI 1,
טעלעפאָן 9-97.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פּוילען.
נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און פון 4—7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

DR. MED.
SZMERŁOWSKI
אַקושער-גינעקאָלאָג
פּעטריקויער 17 טעל. 13-7
נעהמט אָן פון 5 ביז 8 אין אָווענד.

Dr. med. M. KERSZNER
קינדער-קראַנקהייטען
נעהמט-אָן אין דער לעטשניצע אויף בזשעזשינער 11
בעראַטונג 4 זל.
נעהמט אָן אינדערהיים פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג אויף זשעלאָנאַ 16, טעל 96-51.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34, tel. 59-40
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
נעמט אָן פון 5—9 אָווענד זונטאָג און חגאות פון 11—1 מיטאָג

שפּאַרט-געלד!

קויפט
שירמס,
שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעל פון
ס. פּייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19
ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט
25% ביליגער ווי איבעראַל.
אַכטונג! עס ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּעראַטורען און דעקונג.

די קוואַלעז פון יודישע פּרנסות.

וועגען דער שטייגענדער פּראָרימונג און עקאָנאָמישען רואין פון פּוילישען יודענטום לאָזען זיך אַלץ אָפטער הערען שטימען פון פאָלק, וואָס בעווייזט, אַז די פראַגע איז ברענענד-אַקטועל.

ס'איז געווען אַ צייט באַלד נאָך דער מלחמה, ווען מען האָט געזעהן די איינציגע תרופה צו דער יודישער שלעכטער עקאָנאָמישער לאַגע אויס-שליסליך אין דער פּראָדוקטיוויזאַציע פון די יודישע דעקלאַסירטע מאַסען און לופט-הענדלער. פאָרמולירט האָט מען עס מעהר-ווייניגער אַזוי: די אַנאָמאַליען פון יודישען ווירטשאַפטליכען לעבען נעהמען זיך הויפּטזעכליך פון דעם, וואָס יודען בילדען דעם פערמיטלער-עלעמענט, וואָס זיי פער-נעהמען זיך מיט לופט-פּרנסות, וועלכע זענען שטענדיג אויסגעשטעלט פאַר אַלערליי קריזיסען און זיכערען נישט קיין בעשטענדיגע עקזיסטענץ פאַר די, וואָס פערנעהמען זיך מיט זיי.

די געשיכטע פון יענער צייט ווייס טאַקע צו דערצעהלען וועגען דער גרינדונג פון אַ רייה גע-זעלשאַפטען צו דעם צוועק, וועלכע זענען וואָרים אויפגענומען געוואָרען פון דער גאַנצער יודישער געזעלשאַפטליכקייט. אָבער נאָך אַ רייה יאָהרען פערדינסטפולע, ענערגישע אַרבייט מצד די אַלע געזעלשאַפטען, נאָך ריזיגע פינאַנציעלע אָנשטרענ-גונגען און אמת-איבערגעגעבענער אַרבייט מצד די עסקנים זעהען מיר, אַז הגם די עצם פּראָדוקטי-וויזאַציע-אידעע איז אָהן ספק אַ געזונטע, זענען די האַפנונגען ווייט נישט מקוים געוואָרען צוליב די ספּעציעלע אומגינסטיגע בעדינגונגען אין פּוילען. זעהען מיר טאַקע, אַז אַ גרויסער טייל פון די אַבסאָלווענטען פון די האַנדווערקער-און פאַך-שולען האָבען זיך נישט ווי איינגעאָרדנעט ביי זייער פּראָ-פעסיע און בילדען ביי היינטיגען טאָג אַרבייטס-לאָזע קאַדרען, אָדער וואַרפען זיך צוריק צו די פריהערדיגע לופט-פּרנסות. און די סיבה איז, וואָס דאָס רוב „יודישע“ אַרבייטס-צווייגען זענען פשוט איבערפולט.

צוגלייך מיט די פּראָדוקטיוויזאַציע-לאָזונגען איז אויפגעקומען דער רוף צו אַגראַריזאַציע, צו בעזעצען זיך אויף דער ערד. אָבער דאָ איז צוליב פערשידענע סיבות (בעציהונג מצד דער רעגירונג, דאָס פעהלען פון באָדען, טייערקייט א. אנר.). נישט געלונגען אויפצוטון עפּעס גרויסעס און ס'האָט גע-קאָסט פיל מיה אויפצוהאַלטען און פערפעסטיגען דאָס עקזיסטירענדע.

זוכט מען איצט ווידער נייע „תרופות“ פאַר'ן קראַנקען עקאָנאָמישען אָרגאַניזם פון פּוילישען יו-דענטום און צווישען אַנדערען זוכט מען בלויז-אָפּ-לייטערס, אויף וועמען מען זאָל קענען וואַרפען די שולד פאַר דער שווערער עקאָנאָמישער לאַגע, און מען האָט זיך גענומען צום קאָאָפּעראַטיווען-וועזען.

מיר ווייסען, אמת, אַז פאַר אונז איז דאָס קאָאָפּעראַטיווע וועזען אַ טויט-קלאַפּ; מיר ווייסען, אַז די קאָנסום-קאָאָפּעראַטיווען שטרעבען אויסצו-מיידען דעם הענדלער, דעם קרעמער, דעם סוחר, דעם פערמיטלער צווישען דעם פּראָדוצענט און קאָנסומענט, דעם סאָציאַלען שיכט, וועלכען מיר פערטרעטען. מיר ווייסען, אַז דאָס איבערנעהמען פון אַ געוויסען אַרבייטס-צווייג מצד דער מלוכה, בעדייט פאַר אונז נייע יודישע אַרבייטסלאָזע, ווייטערע מחנות עקאָנאָמיש-רואינירטע.

אָבער נישט אין דער קאָאָפּעראַציע אַלס אַזעלכע ליגט דאָך דער פעהלער, מחמת קאָאָפּע-ראַציע ווערט אומעטום, און מיט רעכט, בעטראַכט אַלס צייכען פון פאָרטשריט און פּראָגרעס, — נאָר אין דעם אַנטיסעמיטישען מאָמענט, וואָס שפּילט אַזאַ געוואַלטיגע ראָלע אין די ווירטשאַפטס-פּלע-נער פון פּוילען, און בלויז נעגען אָט דעם אַנטי-סעמיטיזם אין דעם קאָאָפּעראַציע-וועזען דאַרף גע-פיהרט ווערען דער קאַמף.

דער פינאַנץ-יועץ ה' רעווי ראַט אין זיין לעצטען בעריכט דער פּוילישער רעגירונג אונטער-צושטיצען די קאָאָפּעראַטיווע בעוועגונג אַלס מי-טעל צו פערביליגערען די לעבענס-מיטלען. דאָס אַלץ איז פאַר אונז אַ שרעקליכע וואָרנונג, מחמת אונז דערצעהלט עס וועגען ווייטערדיגע טויזענ-טער קרעמער און סוחרים פּרנסה-לאָזע און אַר-בייטסלאָזע; וועגען פערגרעסערען זיך פון אונזער אָרימקייט און נויט. אָבער מיט היסטערישע גע-שרייען וועלען מיר גאָרנישט מאַכען, און מיט ראיות וועגען דער נישט-פּראַקטישקייט פון קאָאָ-פּעראַטיוו-וועזען וועלען מיר נישט אָפּהאַלטען די ראָד פון דער געשיכטע. אַנשטאָט דעם דאַרפען מיר בעסער זעהען אויסצוראָטען דאָס שעדליכע **און דער געשטאַלט פון דעם פערשאָלטענעם „קראָ-מיע יעוורעיעוו“.**

וואָס איז שייך די פּראָדוקטיוויזאַציע - **אַרבייט**, מוז זי אוראי ווייטער געפיהרט ווערען, **נאָר** דערביי דאַרף זי געהן אין דער ריכטונג פון די אַרבייטס-צווייגען, וועלכע זענען נישט איבער-פולט. די פּראָדוקטיוויזירונג גרייט אָנב צו די יונגענד צו עמיגראַציע אין אַזעלכע לענדער, וואו זיי זאָלען קענען מיט ערפאָלג אָנווענדען זייערע קוואַליפי-קאַציעס. די עמיגראַציע דאַרף בכלל אָרגאַניזירט ווערען אין דער ריכטונג פון די לענדער, וועלכע קענען פערזיכערן דעם עמיגראַנט מיט אַ שטיקל ברויט. בפרט, ווייל מען דאַרף זיך לייזער רעכענען מיט דער מעגליכקייט, אַז די עמיגראַציע וועט שוין אין דער נאָהענטסטער צייט אָננעהמען שטאַר-קערע פאָרמען אַלס איינציגער אויסוועג פאַר אַ געוויסען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילען.

בכלל דאַרף מען זוכען אַנ'אויסוועג נישט דורך בלייך-אָפּלייטערס און נאַטירליכע סאָציאַלע ערשיינונגען, נאָר דורך בעגעגענען צוגעגרייט דורך באמת'דיגע ווירקזאַמע מיטלען.

מ. ק—טש.

צעהן יאהר וואַפּענשטילשטאַנד.

ווי אַזוי דייטשלאַנד האָט זיך געווענדט צו אַמעריקאַ וועגען שלום.

די טעג איז געוואָרען 10 יאָהר זייט די דייטשע רעגירונג האָט איינזעהענדיג אַז די לאַגע אויפ'ן פראָנט איז אָהן אַנ'אויסגאַנג, זיך געווענדעט צו די פערבינדעטע מיט אַ פאָרשלאַג וועגען וואַ-פענשטילשטאַנד.

וועגען דער ווענדונג גיט מען איבער פער-שידענע פּרטים. אַזוי דערצעהלט מען, אַז אָנהויב אָקטאָבער 1918, איז צום רייכס קאַנצלער געקומען אַ שליח פון דייטשען גענעראַל שטאַב מיט אַ פאָר-שלאַג באַלד זיך צו ווענדען צו אַמעריקאַ וועגען שלום רקיעדען וואַפענשטילשטאַנד. דער קאַנצלער האָט פאָרגעשלאָגען אָפּצוואַרטען אַ חודש. דער שליח האָט זיך זעהר דענערווירט און זיך אָפּגעזאָגט איבערצוגעבען די תשובה פון קאַנצ-לער אין גענעראַל-שטאַב. דער קאַנצלער האָט דאַן בייגעבראַכט צוזאַמענגערופען אַ דרינגענדע בעראַטונג. בעת דער בעראַטונג איז אָנגעקומען אַ טעלעפאָ-נאָגראַמע פון הינדענבורג'ן, אין וועלכער ער האָט געפאָדערט תיכף זיך ווענדען וועגען וואָפענשטיל-שטאַנד, און דאַן איז דער פאָרשלאַג אָנגענומען געוואָרען.

דער געוועזענער וויצע-קאַנצלער פרידריך פאַ-יער שרייבט איצט ערינערונגען פון יענער צייט. ער דערצעהלט, אַז אין ד"ר דאַמאָלסדיגער אָבער-קאָמאַנדא האָט די הויפּט-ראָל געשפּילט לודענדאָרף, וועלכער האָט נאָך אינ'ם לעצטען יאָהר פון קריג זיך אַרומגעטראָגען מיט עראָבערונגס פּלענער. עלזאַס און לאָטאַרינגען האָבען געזאָלט פערטיילט ווערען צווישען בייערן און פּרייסען, די באַלטישע לענ-דער מיט לעטלאַנד און ליפלאַנד האָבען געזאָלט פעראייניגט ווערען מיט פּרייסען, ליטע האָט גע-זאָלט אָפּגעגעבען ווערען דעם זאַקסישען קעניג. דער ענין ווער ס'זאָל פערנעהמען די פּוילישע קרוין איז נאָך נישט געווען דעצידירט: ס'זענען געווען פיל בעלנים. ווען פאיער האָט אין פריה-לינג פון 1918 י. געהאַט אַ געשפּרעך מיט'ן זאַק-סישען קעניג האָט ער גערעדט ווי וועגען אַ פער, שטענדליכע זאַך וועגן „זיינע ליטווישע בעאַמטע“. אין פעברואַר 1918, ווען די באָלשעוויקעס האָ-בען שוין פאָרגעשלאָגען שלום, האָט די דייטשע מיליטער-אָנפיהרונג אַ וואָרף געטון מיליטער-אָפּ-טיילונגען אויף ליפלאַנד און עסטלאַנד, כדי צו פערנעהמען זיי איידער ס'וועלען זיך אָנהויבען די שלום-אונטערהאַנדלונגען.

ביז אויגוסט 1918 האָט די דייטשע הויפּט-אָנפיהרונג נאָך געפאָדערט, אַז בעלגיען זאָל איינ-געשלאָסען ווערען אין דייטשלאַנד, כדי ענגלאַנד זאָל זי נישט קענען בענוצען אַלס באַזע ביי אַנ'-אַנגריף אויף דייטשלאַנד.

אינטערעסאַנטע מעשות דערצעהלט פאיער וועגען ווילהעלם דעם צווייטען. דעם 20 יולי 1917 האָט ער ערקלערט פאַר די דייטשע פּאַרלאַמענטס-לייט, אַז די פּרייסישע גוואַרדיע האָט אַרויסגעוואָר-פען די רוסען פונ'ם דעמאָקראַטישען שטויב פון מערב און האָט אויסגערופען: „דאָרט, וואו מיין גוואַרדיע בעוועגט זיך, וועט נישט זיין קיין דע-מאָקראַטיע“.

פאיער דערצעהלט ווייטער וועגען דעם 'לייכט-זין פונ'ם אונטערוואַסער-קריג. מ'האָט גערעכענט אַמעריקאַ, רעכענענדיג, אַז זי וועט נישט זיין אומשטאַנד צו איבערטראַנספּאָרטירען מעהר ווי 10.000 זעלנער און מ'האָט זיך מיט ערשטוינונג דערוואוסט, און מ'טראַנספּאָרטירט צו 250.000 און שפּעטער אַפילו צו 350 000 מאַן אַ חודש.

דעם 5. אָקטאָבער האָבען לודענדאָרף און הינדענבורג געצוואונגען די בערלינער רעגירונג זיך צו ווענדען צו ווילסאָנען מיט אַ פאָרשלאַג צו נעמען דעם שלום-ענין אין זיינע הענד און ברענ-גען צו אַ באַלדיגען וואָפענשטילשטאַנד: יעדען טאָג האָט געקאָנט דורכגעבראָכען ווערען דער פראָנט, און יעדען טאָג אָפּשלעפּען וועט קאָסטען טויזענטער סאָלדאַטען-לעבענס.

אָבער ווען די ווענדונג איז געמאַכט געוואָרען, האָבען זיי ווידער אָנגעהויבען צו פער-זיכערען אין זייער קאַמף גרייטקייט, כדי אַזוי אַרום אַראָפּוואַרפען פון זיך די פעראַנטוואָרטליכ-קייט אויף דער ציווילער רעגירונג.

דער 25 אָקטאָבער האָבען זיי אַפילו פאָדערן געפאָדערט. אַז ער זאָל צוריקציהען זיין פאָרשלאַג וועגען וואָפענשטילשטאַנד, הגם די לאַגע איז שוין געווען אַ שרעקליכע: די רעזערוון זענען געווען אויסגעשעפּט, דאָס מיליטער אויסגעמאַטערט, די שטימונג אַ געדריקטע. די דייטשע רעגירונג איז אַריבער צו דער טאָג אָרדנונג איבער דעם פאָר-שלאַג פון דער מיליטערישער הויפּט-אָנפיהרונג און אויף מאָרגען האָט זיך לודענדאָרף אָנגעגעבען אין דימיסיע.

וועגעדיג בייטאג און ביינאַכט

(בלעטער פון אַ רייזע טאָג-בוך).

אין דער פּראַכטפולער אַלטער ווענעדיג, וועל-כע האָט בעגייסטערט די גרעסטע דיכטער פון דער וועלט, דרעהען זיך אַרום עטליכע גרופּען-אַ-מעריקאַנער טוריסטען, הויפּטזעכליך פרויען, וועל-כע האָבען בלויז איין אויפגאַבע: איינקויפען.

וואו מען געהט און מען שטעהט בעגעגענט מען זיי, אָט די פרויען. זיי זעהען נישט די שענ-קייט פון ווענעדיג, זיי אינטערעסירט נישט די רויטע געביידע, נעבען דער אַלטער ריאַלטאָ בריק, וועל-כע ווערט אָנגעוויזען אַלס דאָס הויז, וואו „שיילאָק“ האָט געוואוינט, דאָס הויז, וועלכע האָט געזאָלט האָבען געדינט שעקספּיר'ן אַלס מאָדעל פאַר זיין טראַגעדיע „דער סוחר פון ווענעדיג“; זיי קימערען זיך נישט מיט דעם פּראַכטפולען נאָטיסען פּאַלאַץ, וואו דער בעריהמטער ענגלישער פּאָעט ראָבערט בראונינג האָט געלעבט, געשאַפען און געשטאָרבען — זיי ווילען זיך נישט אינטערעסירען אַפילו מיט די פינסטערע תפיסות, וועלכע מען געהט דורך, וואו דער בעריהמטער קאַזאַנאָוואַ איז געווען איינגע-שפּאַרט און וואו עס זענען געמאַטערט געוואָרען און געשטאָרבען אַ סך מאַרטירער פון דער פערגאַנ-גענהייט, און אַפילו דאָס איינציגע שרעקליכע חדר'ל, וועלכעס ווערט פערצייכענט אַלס דאָס געצעלט, וואו לאָרד בייראָן האָט פערבראַכט פיר-און-צוואַנציג שעה, כדי צו קענען שאַפען אַ מייסטער-ווערק, לאָזט זיי אויך גלייכגילטיגע — זיי זוכען בלויז פּלעצער, וואו מען פערקויפט האַנט-געשטיק-טע שאַלען, פערשידענע קרעלען און אויער-רינגלעך — בילינ, בילינ, בילינ!

נאָך אַ טיפּ פרויען, הויפּטזעכליך אַמעריקאַ-נער, די, וועלכע רענקען, האָבען זיך איינגערעדט, אָדער זיך געלאָזט איינרעדען, אַז זיי קענען זינגען...

די פרויען קומען אין איטאַליען שטודירען. אפשר אַרבייטען זיי ווינטער — איך ווייס נישט... אָבער זומער, זעהט מען זיי, אַ סך פון זיי, אין דער בעגלייטונג פון זרי, וועלכע צאָהלען פאַר דער קאָסט-באַרער ענטוויקלונג פון זייערע אַוואַנטורישע אונטער נעהמונגען. דער דורכשניטליכער בעגלייטער פון אַזאַ דאַמע איז אָדער אַנ'עלטערער מאַן, אָדער אַ קריפּעל, אָדער גאָר אַ מעיש, וועלכער פערשטעהט גאָרנישט, האָט געלט און וויל זיין גוט צו דער דאַ-מע פון זיין האַרץ.

די, וועלכע שלעפּען זיך אַרום מיט עלטערע מענער, אָט די פערשטעה איך גוט... זיי אינטערע-סירען מיך שוין מעהר נישט.

איינע, נעהר אַ קלוגע, מיט אַ ווייכער שטימע, וועלכע האָט געגלעט די נשמה, האָט מיך זעהר פעראינטערעסירט. מיר זענען איינגעשטאַנען אין זעלבען האָטעל. איך האָב פּיי עטליכע מאָל בעאָבאַכ-טעט און איין מאָל האָט זי מיר דערצעהלט, אַז איהר לערער האָט גרויסע האָפנונגען פאַר איהר.

איך האָב זיך דערמאָנט אָן דעם קליינעם, האַלב פערקריפּעלטען מאַן, וועלכער איז איהר בע-גלייטער, און איך האָב געשוויגען.

און זי, ווי זי וואָלט זיך געפיהלט שולדיג, האָט מיר אָפענהערציג דערצעהלט: „עס איז נישט ריכטיג, איך ווייס, ער וועט דאַרפען שווער אַרביי-טען. און דריי וואָכען אַרום פאָהרט ער צוריק אין ניו יאָרק. אָבער וואָס קאָן איך טון — ער גלויבט זעהר, אין מיין טאַלאַנט“. און איך האָב זיך פערוואונדערט, אין וואָס זי גלויבט — אין איהם, אין דעם געלט, וואָס ער וועט איהר שיקען פון ניו יאָרק, אָדער בלויז אין זיך אַליין?...

אין ווענעדיג איז זעהר וואַרעם, און די פער-שידענע ריחות, וועלכע טראָגען זיך אַרוים פון קאַ-נאַל, ווערען אומערטרעגליך. מיר אַנטלויפען צום לידאָ, ביים פּראַכטפולען אַדריאַטישען ים. דאָרט איז דאָס וואַסער און בלוי ווי דער הימעל פון ווע-נעדיג. קיינמאָל זעהט מען נישט קיין כוואַליע, קיינמאָל איז ער נישט ברויגעזנד און קיינמאָל נישט אין כעס, וואָס פאַר אַנ'אונטערשיד צווישען אַטלאַנ-טישען און אַדריאַטישען ים! דער ערשטער איז טעמפּעראַמענטפול און פול מיט קאָכיג לעבען — דער צווייטער איז שטיל און צערטליך, ווי אַ מוטער. אויך די מענשען, וועלכע מע בעגעגענט ביי די ברעגען פון ביידע ים'ען זענען פערשידען.

די בעזוכער פון לידאָ זענען אַ געמיש פון אַנ'-אוניווערסאַלער וועלט-שמעלצונג. דאָ בעגעגענט מען אַ רייטשען הער, וועלכער האָט זיך אויפ'ן וועג אויס-געזוכט אַנ'איטאַליענישע, ווילד-טעמפּעראַמענטפולע דאַמע אַלס געליבטע. (דער פּאָרזיכטיגער בעאָבאַכ-טער קען בעמערקען ווען זיי קריגען זיך, ווען זיי האָבען זיך ליב און, ווען זיי זענען זיך גרייט צו שייד-דען...). דאָ קומט מען אין נאָהענטער בעריהרונג מיט אַנ'אַוואַנטוריסטקע, וועלכע האָט זיך אין ווייט-אַמעריקע אויסגעזוכט אַ מיטעליעהריגען מאַן, ווע-מען זי האָט איינגערעדט, אַז זי האָט אַ „שטימע“ (דערווייל ביז וואָס ווען לעבט זי זיך ווי אַ קעניגין און האַלט אין איין איינקויפען, וואָס איז בילינ, בילינ...). דאָ זעהט מען אַ יונג מיידעל, וועלכע איז אַנטלאָפען מיט אַ פערהייראַטען מאַן, ווייל אָהן איהם קען זי נישט לעבען, (זי לאַנגווייליגט איהם און ער ציינט עס איהר אַרויס...). דאָ זעהט מען אַ רייכע אַלטע פרוי פון בודאַפּעשט מיט אַ יונגען מאַן פון דער שווייץ און מען זעהט אויך אַנ'איטאַליענישע פאָר פאָלק מיט זיבען קינדער.

די איטאַליענישע פרויען זענען נישט עלעגאַנט. זיי האָבען אַ סך קינדער און פערלירען שנעל זייער יוגענט. רייך און אָרעם זעהען אויס גרוי און פאַרבּ-לאָז, גאַנץ אַנדערש איז דער פאַל מיט די מענער. זיי זענען געזונט, שעהן און זעהר וואַגער אין זייער האַלטונג צו פרויען.

בייטאָג ביים צערטליכען אַדריאַטישען ים — ביינאַכט אין אַ גאָנדאָלאָ אין ווענעדיג, וואָס פאַר אַ געוואַלדיגער אונטערשיד עס ליגט צווישען דעם נאַכט-לעבען אין ווענעדיג און דעם נאַכט-לעבען פון אַנדערע שטעט!

דאָ ווערען לידער געזונגען, מוזיק געשפּילט, ליבעס געשלאָסען און ליבעס געבראָכען אויף די קליינע, שוואַרצע שיפלעך, וועלכע גליטשען זיך אי-בער דעם גראַנדיעזען קאַנאַל — און זרי ערות — דער גאָנדאָליער און די לבנה — שווייגען...

לאַנגזאַם גליטשט זיך אונזער שיפעל איבער'ן וואַסער — דער שטורם פון זמיין אייגענער נשמה שטעלט זיך אויך פאַר אַ ווייליע אָפּ — ווענעדיג מיט איהרע אַלטע פּראַכטפולע פּאַלאַצען שפּיגלען זיך אָפּ אין דעם וואַסער. די פערמאַכטע פענסטער, אַזוי גוט ווי די בעלויכטענע, דערצעהלען וועגען אַמאָליגער העפליכקייט, פערגעסענע פאָמפּע, אינ-טריגעס, און וועגען אַ וועלט פון קונסט און שעהנ-קייט...

עס איז זיך שווער צו געזעגענען מיט ווענעדיג — עס איז דאָ פערהאַן אַזוי פיל שעהנעס, אַזוי פיל אַלטעס, וועלכער דער עסטעטישער מענש וויל נישט אויסמישען מיט דעם וואולגאַרען, מיט דעם נייעם...

און דאָך מוז איך זאָגען: אַדיע, ווענעדיג...

סאַראַ ב. שמיט.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32=41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. מיט הייזנגס-קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָוונד.

נייער פאלקסבלאט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

9 דינסטאג | אָקטאָבער | כ"ה תרפ"ט תשרי

זון־אויפגאַנג 5.51
זון־אונטערגאַנג 5.00

סאָוויעטען קויפען אין לאָדז.

(—) אין לאָדז האָט ביז עהערנעכטען געווילט אַ פאָרשטעהער פון דער סאָוויעטישער האַנדעלס־מיסיע אין וואַרשאָ, קאַפּילאָוו. ה' קאַפּילאָוו איז אַהערגעקומען, כדי אָנצוקניפּען אַ שטענדיגען קאָנטאַקט מיט דער לאָדזער טעקסטיל־אינדוסטריע. עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, אַז די טעקסטיל־קניות דורך די סאָוויעטען אין לאָדז, זאָלען נישט זיין קיין צופעליגע, נאָר זאָלען זיין געבויט אויף אַ פּלאַן און סיסטעם. איצט אין חודש אָקטאָבער שטעלען די סאָוויעטען פעסט זייער האַנדעלס־בילאַנס אויפ'ן קומענדיגען יאָהר און די לאָדזער טעקסטיל־אויסאַרבייטונגען זאָלען אין דעם ראַזיגען פּלאַן פערנעהמען אַ גאָר אַנגעזעהן אָרט. די פּרובען צו קויפען מאַנופאַקטור אין לאַגער, וועלכע קענען נישט דעם רוסישען מאַרק, האָבען זיך אויסגעלאָזען מיט אַ דורכפאַל פאַר די סאָוויעטען. צוליב דעם האָט אין סאָוויעטען־רוסלאַנד איבערגעוואויגען די מיינונג, אַז טעקסטיל־סחורות דאַרפען געקויפט ווערען אין פּוילען, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס טשעכאָסלאָוואַקיי און בעלגיען מאַכען פיל בעסערע אָפּערטען.

דער סאָוויעטישער פאָרשטעהער האָט אין די לעצטע עטליכע טעג פינאַליזירט די ערשטע בעדייטענדע קניה פון לאָדזער מאַנופאַקטור.

עס זענען געקויפט געוואָרען בוימוואָלענע סחורות אויף אַ סומע פון 1 מיליאָן דאָלאַר. די סחורות זענען געקויפט געוואָרען ביי שייבלער און גראָהמאַן און ל. גייער.

די ראַזיגע טראַנזאַקציע איז שוין פערענדיגט געוואָרען. די פאַכמענער דאַרפען נאָר איצט מאַכען דעם ענטשפּרעכענדען אַסאָרטימענט פון מוסטערען און קוואַליטעטען.

אין דער נאָהענטסטער צייט זאָלען אויך פערענדיגט ווערען די אונטערהאַנדלונגען וועגען קויפען מאַנופאַקטור אין לאָדז אויף אַ סומע פון אַכט מיליאָן דאָלאַר, עס וועלען געקויפט ווערען בוימוואָלענע און וואָלענע סחורות.

צי האָט די קראַנקען־קאַסע דאָס רעכט צו נעהמען 2 פּראָצענט אַ חודש פאַר פערלעגענע חובות?

פאַר אַ סענסאַציאָנעלען פּראָצעס צווישען דער יודישער קהלה און קראַנקען־קאַסע.

מיר שטעהען איצט ערב אַ סענסאַציאָנעלען פּראָצעס, וועלכער וועט זיכער האָבען אַ קאָלאָסאַלע בעדייטונג פאַר דער גרעסטער טייל פון בעפעלקערונג פון אונזער שטאָדט.

עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, צי האָט די קראַנקען־קאַסע דאָס רעכט צו נעהמען 2 פּראָצ. אַ חודש שטראָף פאַר פערלעגענע חובות, צי זי טוט דאָס לויט אייגענע פערטייטשונג פון איהר סטאַטוט און לויט אַן אייגענעם בעשלוס.

די געשיכטע איז פאָלגענדע: די לאָדזער יודישע קהלה איז שולדיג דער קראַנקען־קאַסע אַ געוויסע סומע געלד אַלס בייטראַג פאַר די פערזיכערטע גמינע־אָנגעשטעלטע.

אין איין שעהנעם פריהמאָרגען ברענגט דער פּאָסט־טרעגער אין דער קהלה אַ בריף פון דער קראַנקען־קאַסע, אַז היות די קהלה איז שולדיג דער קראַנקען־קאַסע אַ סומע געלד, זאָל די קהלה איינצאָהלען די סומע אין פערלויף פון צעהן טעג, צוזאַמען מיט צוויי פּראָצענט צושלאַג אַ חודש, אַלס שטראָף פאַר נישט צאָהלען אין טערמין, אויב די קהלה וועט ביז'ן אָנגעגעבענעם טערמין די סומע נישט איינצאָהלען וועט דער בעטראַג עקזעקוּאירט ווערען און די קהלה וועט איבערגעגעבען ווערען דער פּראָקוראַטור פאַר צוגעהמען געלד, וואָס געהער נישט צו איהר.

די יודישע קהלה אין לאָדז האָט מיט רעכט זיך געפיהלט בעליידיגט פאַר דעם טאָן און איינהאַלט פונ'ם בריף און האָט קודם כל ענערגיש געגען דעם פּראָטעסטירט, דאַן איינגעצאָהלט די סומע מיט די פערלאַנגטע פּראָצענטער, גלייכצייטיג האָט אָבער די יודישע קהלה דורך איהר אַדוואָקאַט איינגעגעבען אין געריכט אַן אָנקלאַגע, אַז די קראַנקען־קאַסע זאָל איהר צוריקצאָהלען די 2 פּראָצענט אַ חודש שטראָף, וואָס זי האָט, לויט דער מיינונג פון דער קהלה אומגערעכט גענומען.

ועהט אויס, אַז די קראַנקען־קאַסע האָט זיך דערוואוסט אויף וועלכען ס'איז אופן וועגען דעם איינגעלייטעטען פּראָצעס און וויל איהם אויסמיידען. קודם כל האָט זיך שוין דער אַדוואָקאַט פון דער קראַנקען־קאַסע טעלעפאָניש געווענדעט צום אַדוואָקאַט פון דער קהלה מיט אַן ענטשולדיגונג אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע, פאַר דעם בעליידיגענדען בריף, וועלכען ס'זאָלען האָבען געשיקט בעאַמטע אָהן דעם וויסען פון דער פערוואַלטונג, דאַן איז די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע גרייט צו אַנולירען די 2 פּראָצענט שטראָף, וואָס די קהלה האָט איינגעצאָהלט.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז די קהלה און דער ראַבינאַט האָבען זיך געהאַט פריהער געווענדעט צו דער פערוואַלטונג וועגען אַנולירען דעם שטראָף, אויף דעם איז די ביטע פון דעם ראַבינאַט ניט בעריקזיכטיגט געוואָרען און די קהלה האָט בעקומען אַן אָפּזאָג.

קראַנקען־קאַסע איז געגען פרייען אויסוואַהל פון דאָקטוירים.

(כ) פאַר די וואַהלען צו דער קראַנקען־קאַסע שטעלען עטליכע ריכטונגען אַרויס די פאָדערונג פון אַ פרייען אויסוואַהל פון דאָקטוירים דורך דעם פערזיכערטען. די וואַרשעווער קראַנקען־קאַסע האָט דעם ראַזיגען סיסטעם שוין טיילווייז איינגעפיהרט. צוליב דעם וועט זיין אינטערעסאַנט די שטעלונג פון פאָרזיצענדער פון דער לאָדזער קראַנקען־קאַסע, קאַלווישינסקי וועגען דעם פרייען אויסוואַהל פון דאָקטוירים.

ה' קאַלווישינסקי זאָגט זיך קאַטעגאָריש אַרויס געגען דעם סיסטעם פון פרייען אויסוואַהל פון אַ דאָקטאָר.

דער פאָרזיצענדער מאָטיווירט דאָס דערמיט, וואָס קודם כל וואָלטען אָנגעהויבען קיין לאָדז צו קומען זעהר פיל דאָקטוירים, ביי מאַנכע דאָקטוירים וואָלטען זיך געמאַכט רייהען פון וואַרטענ־לאַנג און די קראַנקע וואָלטען צו לאַנג געדאַרפט וואַרטען אויף הילף.

דעם פרייען אויסוואַהל פון דאָקטוירים גיבען אַ פעלד פאַר מיסברויכען.

דאָס אויסבויען פון נייע „לעטשניצעס" אין לאָדז וועט צופרידענשטעלען אַלע קראַנקע און דאָס וועט פערטרעטען דעם פרייען אויסוואַהל פון דאָקטוירים.

אַ שרעקליכע פאַמיליען־טראַגעדיע.

(2) אין קרייז־געריכט האָט זיך נעכטען אָפּגעשפּילט דער פינאַל פון אַ שרעקליכער פאַמיליען־טראַגעדיע.

אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק איז געזעסען די פערציג־יעהריגע פראַנציסקאַ טראַכטאַ, (סוכא 2), וועלכע איז געזעסען בעשולדיגט, אַז זי האָט דערשטיקט איהר מאַן.

פאַר'ן געריכט זענען דורכגעגאַנגען אַ רייהע עדות, וועלכע האָבען פעסטגעשטעלט, אַז דער ערמאָרדעטער אַנטאָני טראַכטאַ איז געווען אַ שכור, פלעגט פערטרינקען דאָס גאַנצע געלד, וועלכעס ער אַליין האָט פעררינט, אויך דאָס וואָס די פרוי האָט פעררינט, ער פלעגט פערקויפען די שטובזאַכען און שרעקליך שלאָגען דאָס ווייב און די קינדער. די 17־יעהריגע טאָכטער העלענאַ און דעם 7־יעהריגען זוהן [illegible]. די קינדער פלעגען ענטלויפען פון דער היים ווי באַלד זיי האָבען פון דערווייטענס געזעהן דעם פאָטער אָנקומען.

ווען די טאָכטער האָט זיך פערלאָבט מיט אַ געוויסען פראַנצישעק לעוויק האָט דער פאָטער געפאָדערט פון איהם געלד אויף צו טרינקען, און אַז ער האָט נישט בעקומען האָט ער געשלאָגען דעם חתן און פון דעם שדוך איז געוואָרען נישט.

אין דעם קריטישען טאָג איז אַנטאָני טראַכטאַ ווי שטענדיג אַהיימגעקומען שכור און אָנגעהויבען ברעכען אין שטוב אַלע זאַכען און שלאָגען די פרוי. די קינדער זענען אַנטלאָפען. נאָכ'ן פאָגראָם אין שטוב און נאָכדעם ווי ער האָט גוט צוהרגעט די פרוי, איז דער שכור פעסט אַנשלאָפען געוואָרען. די אויסגעמאַטערטע פרוי האָט אַראָפּגעריסען אַ פאַלבאַן פון איהר קלייד, אַרומגעוויקעלט איהר מאַן אַרום האַלז און איהם דערשטיקט. נאָכדעם איז זי אַרויסגעגאַנגען אין קאָרידאָר און מיטגעטיילט די שכנים, אַז זי האָט דערשטיקט איהר מאַן און אַז זי געהט מעלדען וועגען דעם דער פּאָליציי.

בעת דער אויספאָרשונג האָט זי ערקלערט, אַז זי האָט נישט געקענט מעהר אויסהאַלטען פון איהר מאַן, זי וואָלט בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, נאָר זי האָט נישט געהאַט אויף וועמען צו לאָזען די קינדער, האָט זי אויסגעפיהרט דעם מאָרד.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט די בעשולדיגטע פראַנצישקאַ טראַכטאַ אויף זעקס יאָהר טורמע און פערלירען אַלע רעכט.

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1908.

היינט דאַרפען זיך רעגיסטרירען אַלע געבוירענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 3. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען:

E. F. G.

מאָרגען

H. Ch. I. J. K.

די רעגיסטראַציע קומט פאָר אין לאָקאַל פון מיליטעריש־פּאָליציייאישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט (פּיעטרקאָווער 212) און קומט פאָר פון 8.15 ביז 1 אַ זייגער בייטאָג.

ביים רעגיסטרירען זיך דאַרפען מיטברענגען אַ פּאַס מיט אַ פאָטאָגראַפיע, אָבער אַנ'אַנדער דאָקומענט וואָס בעשטעטיגט די אידענטישקייט פון דער פערזאָן. פאַר נישט מעלדען זיך צו דער רעגיסטראַציע דראָהט אַ שטראָף.

פערזאָנען מיט „קאַרטאַ־פּאָביטו" דאַרפען זיך אויך רעגיסטרירען.

שטאָטישע שטיצע.

(ב) די אונטערשטיצונגס־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט האָט אַרויסגעגעבען דרינגענדע אונטערשטיצונג: פון 24 ביז'ן 30 סעפּטעמבער—269 פערזאָן אויף אַ סומע פון 4185 זל.

געזעצליכע אונטערשטיצונגען בעקומען 4225 פערזאָן אויף אַ סומע פון 47945 זלאָטים.

עלעקטריש־בעלייכטונג אין די גאַסען

(מ) עהערנעכטען איז אין דער אָנוועזענהייט פון וויצע־פּרעזידענט האָפּאַלסקי, מאַגיסטראַט־פאָרשטעהער פון דער עלעקטראָווניע, פאָרגעקומען די איינלייטונג פון עלעקטרישען ליכט אויף ברזעזשינער גאַס. די ברזעזשינער גאַס האָט איצט גראָד אַזאַ ליכט ווי די פּיעטריקאָווער.

עלעקטריש ליכט האָבען אויך פון נעכטען אָן בעקומען די נאַרוטאָוויטשאַ־גאַס פון טראַמוואַיאָוואַ ביז זאַנאַיעקאָווא, די זאַנאַיעקאָווא פון דער באַהן־ליניע ביז פאָלודניאָוואַ און די מאָסטאָוואַ.

אַ נייע טראַמוואַי־רעמיזע.

(2) איצט ווערט שוין פערענדיגט דער בוי פון אַ נייער טראַמוואַי־רעמיזע אויף דאָמבראָווסקי־גאַס, וועלכע איז אויסגערעכענט אויף אַ גרויסע צאָהל טראַמוואַי־וואַגאָנען, די רעמיזע וועט שוין בענוצט ווערען פון 1־טען נאָוועמבער און אַ דאַנק דעם, האָט די טראַמוואַי־דירעקציע געהאַט די מעגליכקייט איינצוקויפען נייע הונדערט וואַגאָנען וועלכע וועלען אָנהויבען צו קורסירען. די טראַמוואַי־קאָמוניקאַציע וועט אַזוי־אַרום פיל בעקוועמער ווערען.

קאַמף נעגען בעטלעריי אין די גאַסען

(מ) די פּרעסע־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט האָט אונז צוגעשיקט פאָלגענדע ערקלערונג: צוליב די פאָרוואורפען, וואָס ווערען געמאַכט דעם מאַגיסטראַט, אַז ער בעקעמפט נישט גענוג ענערגיש די בעטלעריי אויף די גאַסען, געפינט דער מאַגיסטראַט פאַר נויטיג מיטצוטיילען, אַז לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט אין דער ראַזיגער פראַגע, האָט די זעלבסטפערוואַלטונג נישט קיין רעכט עפּיס אויפצוטון אין דעם ענין, דאָך טוט דער מאַגיסטראַט אַלץ וואָס ער קען, כדי צו בעקעמפען די פּלאָג פון בעטלעריי אויף די גאַסען.

כעמיש־באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכעך א. אַ. וו.
אורין־אַנאַליז – 4 זל.

Dr. MED. J. BETTE
ספּעציאַל־אַרצט פאַר אינערליכע־און קינדער־קראַנקה.
פּיעטריקאָווער 6, טעל. 44-95.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אָוועגד.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
– און איבערגעצויגען אויף –
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

Dr. med. B. ROBINZON
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען.
וואוינט יעצט
פּיעטריקאָווער 10, טעלעפאָן 31-86.
נעהמט אָן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאָכמ.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.
לעצטע געזעגענונגס־פאָרשטעלונג פון דעם אַמעריקאַנער סטאַר בעני אַדלער פאַר זיין אָפּפאָהרען נאָך אַמעריקאַ
אין די ליבלינגע פון לאָדזער פּובליקום באָריסאָווא, ראַבינאָוויטש, בראָנעצקי.
מאָרגען, מיטוואָך, ד. 10 אָקט. 9 אָוונד פּרעמיערע! צום 1־טען מאָל אין לאָדז!
20 יאָהר אונטערדערד
סענסאַציאָנעלע פּיעסע אין 4 אַקטען פון פיינמאַן. הויפּט־ראָל „גרישאַ"—בעני אַדלער.
עס נעהמט אַנטייל (לויט א. ב) פרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאָדערמאַן, קאַמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, בראָנעצקי, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פאָלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
רעזשי: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

געדענקט
אָן דער זאַמלונג
— לטובת דעם —
באַניפראַטן־שפּיטאַל
אין כאָיני
14 — 21 אָקטאָבער.

טעקסטיל-שטרייק דויערט ווייטער

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

נען וואָלטע זיך רעדוצירט זייערע פאָדערונג ביז 10 פּראָצענט.

דאַן איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען אַרבייטס-מיניסטער און די אַרבייטער-פאָרשטעהער, דער מיניסטער האָט דאַן מיטגעטיילט די שטעלונג פון די אינדוסטריעלער. דער דעפ. שטשערקאָווסקי האָט דערויף געענטפערט, אַז די אַרבייטער האָבען זיך לאַנג בעראַטען וועגען דער הויך פון די פאָדערונגען און זענען געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז די פאָדערונג פון 20 פּראָצענט הוספה איז אַזאַ מינימאַלע, אַז ס'איז גאָרנישט קיין רייד, אַז די פאָדערונגען זאָלען רעדוצירט ווערען נאָכמעהר צוליב דעם, וואָס די אינדוסטריעלער ווייזען גאָר נישט אַרויס קיין ווילען צו ליקווידירען דעם קאָנפליקט. נאָכדעם האָבען נאָך גערעדט דעפ. וואַשקעוויטש, און מרוק, וועלכע זענען מסכים געווען מיט דער שטעלונג פון דעפ. שטשערקאָווסקי.

נאָכדעם האָט זיך ווידער אָנגעהויבען די קאָנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער, דער אַרבייטס-מיניסטער האָט פערלאַנגט, אַז די אינדוסטריעלער זאָלען קלאָר און אָפען ערקלערען אויף וואָס פאַר אַ הנחות זיי קענען איינגעהן.

די רעגירונג פון איהר זייט שלאָגט פאָר, אַז ס'זאָל בעשטימט ווערען אַ לוין-הוספה פון פינף פּראָצענט און אַז די איבריגע פראַגע זאָלען ערלעדיגט ווערען אויף אַ געמיינזאַמער קאָנפערענץ פון די צדדים.

נאָכדעם ווי דער מיניסטער האָט וועגען דעם מיטגעטיילט די אַרבייטער-פאָרשטעהער, האָבען די לעצטע ערקלערט, אַז זיי האָבען נישט קיין בעפולמעכטיגונג מסכים צו זיין אויף דעם ראַזיגען פאָרשלאַג און אַז זיי וועלען געבען דעם מיניסטער אַנטפער תיכף נאָך די פאָרגעקומענע רעלעגאַטען-פערזאַמלונגען.

דער רעגירונג, האָט ער ווייטער געזאָגט, איז בעקאַנט די שטימונג, וואָס הערשט צווישען די אַרבייטער, און אַז דער שטרייק איז בעהערשט געוואָרען פון לינקען פליגעל אין די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען. די רעגירונג גלויבט אָבער, אַז דער אחריות-געפיהל וועט מנצח זיין ביי די אַרבייטער און זיי וועלען פערענדיגען דעם שטרייק.

ביידע צדדים האָבען זיך אַרויסגערעדט מיט דעם תירוץ, אַז זיי האָבען נישט קיין פולמאַכטען.

*

אין זאַווערצע זענען צו די אַרבייטער, וועלכע זענען נישט צוגעשטאַנען צום שטרייק, געקומען פאָרשטעהער פון די שטרייקענדע אַרבייטער און זיי אַראָפּגענומען פון דער אַרבייט. די אַדמיניסטראַציע האָט אַרויסגערופען פּאָליציי און אונטער איהר שוץ האָבען זיך טויזענד שטרייקברעכער צוריקגעשטעלט צו דער אַרבייט.

אַרבייטער ווילען נישט הערען וועגען 5 פּראָצענט.

(ג) נאָכדעם, ווי עס איז דערהאַלטען געוואָרען די ידיעה, אַז די אינדוסטריעלער לעגען פאָר אַ הוספה פון פינף פּראָצענט, האָט זיך אונזער מיט-אַרבייטער געווענדעט צו אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען מיט אַן אָנפראַגע, וואָס פאַר אַ שטעלונג זיי נעהמען אָן צו דעם פאָרשלאַג.

די לייטענדע מיטגלידער פון די פעראיינען האָבען אַלע איינשטימיג ערקלערט, אַז נישט נאָר ביי פינף נאָר ווען די אינדוסטריעלער לייגען פאָר צוויי מאָל 5, וואָלט צו קיין הסכם נישט געקומען.

די שטימונג ביי די אַרבייטער איז אַ קאַמפּפס-לוסטיגע און וויל די אינדוסטריעלער האָבען פאָרגעלעגט די פינף פּראָצענט, וועט דער שטרייק געפיהרט ווערען מיט דער גאַנצער שאַרפקייט ביז צו אַ נצחונדיגען סוף.

קיין ספּעציעלע זיצונגען זענען נעכטען נישט פאָרגעקומען. די ענטשפרעכענדע רעזאָלוציעס און דעציזיעס וועלען אָנגענומען ווערען היינט אויף די פערזאַמלונגען פון די רעלעגאַטען, קאָמיטעטען און קאָמיסיעס.

*

אונזער וואַרשאָווער קאָרעספּאָנדענט טעלעפאָנירט אונז: דער רעגירונגס-פאָרשטעהער האָט צוגעגעבען, אַז אויב די אַרבייטער וועלען נישט איינגעהן אויף דער פאָרגעשלאָגענער הוספה, וועט נען די ווייטערדיגע אונטערהאַנדלונגען צוועקלאָז.

מאַגיסטראַט-פּרעזידיום קאָנפערירט היינט מיט'ן פּרעמיער בארטעל.

(מ) פּרעזידענט ושעמיענצקי, וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי און פּרעזעס פון שטאָט-ראַט אינזש. האָלצגרעבער ווערען היינט אויפגענומען דורכ'ן פּרעמיער-מיניסטער באַרטעל אין וואַרשא וועגען אַ גאַנצע רייהע פּאָסטולאַטען פון דער לאָדזשער שטאָט-פערוואַלטונג.

אויף דער קאָנפערענץ וועט צווישען אַנדערען אויך אַרומגערעדט ווערען די פראַגען וועגען אי-בערטראָגען די משאות סטאַציע פון דער לאָדזשער פאַבריקס באַהן אויף ווידזעוו, פאַרברייטערען די גרעניצען פון דער שטאָט און וועגען בוי-קרעדי-טען.

די לאָדזשער דעלעגאַציע וועט אויך אויפגע-נומען ווערען דורך דעם קאָמוניקאַציע-מיניסטער אינזש. קיהן.

פון קרן קימת לישראל.

אַ פייערליכע יוגנט-אַקאַדעמיע אָרדענט איין דער קרן-קימת-קאָמיטעט דעם היינטיגען דאָנער-שטאָג אין זאַל פון „הזמיר“ לכבוד דער א"י דעלעגאַציע, וואָס קומט די היינטיגע וואָך קיין לאָדז.

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די מיטגל. פון דער א"י-דעלעגאַציע דער בעקאַנטער העברע-אישער שריפטשטעלער ה' נתן ביסטריצקי און דער אַרבייטער-טוער אין א"י ה' האַרצפעלד.

נאָך די רעדעס וועט פאָרקומען אַ קאָנצערט-טייל.

צוזאַמען מיט דער גרויסער אַקציע, וואָס איז געוואָרען אונטערגענומען דורך דער לאַנדעס-צענ-טראַלע פון קרן-קימת, כדי צו ערמעגליכען נייע באָדען קניות אין א"י, איז דער היגער ק"ק קאָ-מיטעט שוין צוגעטרעטען צו בעאַרבייטען אַ געניוען פּלאַן פון אַרבייט פאַר'ן יאָהר תרפ"ט.

צו דעם צוועק האָט די לאַנדעס-צענטראַלע דעלעגירט קיין לאָדז צוויי מיטגלידער פון דער ארץ-ישראל-דעלעגאַציע, דעם העברעאישען שריפט-שטעלער ה' נתן ביסטריצקי און דעם אַרבייטער-טוער ה' האַרצפעלד.

זאַמלונג לטובת'ן נייעם שפּיטאָל אין כאַיני.

אין משך פון דער וואָך פון 14-טען ביז'ן 21-טען אָקטאָבער וועלען פאָרקומען גאַסען-זאַמלונ-גען פון אַנ'אָבצייכנונגס-פערקויף לטובת דעם בוי פון אַ נייעם שפּיטאָל פון די באָניפראַטען אין כאַיני. דער שפּיטאָל וועט זיין בעשטימט פאַר קראַנקע פון דער לאָדזשער בעפעלקערונג אָהן אונ-טערשיד פון פאָלק און רעליגיע. די זאַמלונג פער-דינט דעריבער אונטערשטיצט צו ווערען דורך דער גאַנצער בעפעלקערונג.

איז די אַפּטייקען

(2) וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקי 27); דאַניע-לעצקי (פּעטריקאָווער 127); אילניצקי און צימער (וואָולטשאַנסקאַ 37); ליינוועבער (פרייהייטס פּלאַץ 2); האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1); קאַהאַנע (אַלעקסאַנ-דראָווסקאַ 80.

היינט — ערעפענונג פון איטאַליענישען מאַריאָנעטען-טעאַטער.

(—) היינט הויבט אָן צו שפּילען אין קינאָ „ספּלענדיד“ דאָס איטאַליענישע מאַריאָנעטען-טעאַ-טער „טעאַטראַ דע-פּיקאָלי“. דאָס דאָזיגע טעאַטער איז אין וואַרשאַ אויפגעטרעטען מיט דעם גרעס-טען ערפאָלג.

טעלעגראַמען.

נישט געקומען צו קיין הסכם צווישען די בערג-אַרבייטער מיט די אינדוסטריעלער.

ראָמבראָווא, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די אונטערהאַנדלונגען צווישען די קוילען-גרובען-איינענטימער וועגען אַ נייעם אָפּמאַך האָבען נישט געבראַכט צו קיין רעזולטאַט די ווייטער-דיגע קאָנפערענץ איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז'ן 16-טען ה. ח.

יודישער נצחון ביי די סיים-וואַהלען אין לעטלאַנד

ריגא, 8. (ספ. טעל.) נעכטען זענען אין לעטלאַנד פאָרגעקומען סיים-וואַהלען. די פּראָצענט וועלכע איז דערגאַנגען ביז ניינציג פּראָצענט. צו די וואַהלען זענען געגאַנגען 44 פּאַרטייען צווישען זיי 8 פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען: 1 ליסטע פון די פּאָליאַקען, 1 פון די דייטשען, 2 פון די רוסען און 4 יודישע.

ריגא, 8. (אַטע) די דייטשען האָבען אָפּ-געגעבען אַלע הונדערט פּראָצ. פון זייערע שטימען און האָבען בעקומען 6 מאַנדאַטען אַנשטאָט די ביז-איצטיגע 5.

די לינקע סאָציאַליסטען, וועלכע האָבען געהאַט ביז-איצט 33 מאַנדאַטען, וועלען וואַרשיינ-ליך פערליערען 3 מאַנדאַטען לטובת די אונאָפּהענ-גיגע סאָציאַליסטען וועלכע זענען צום ערשטען מאָל אַרויסגעטרעטען בעת די איצטיגע וואַהלען און וועלען בעקומען 5—6 מאַנדאַטען. די רעכטע סאָציאַ-ליסטען וועלען דערהאַלטען זייערע ביז-איצטיגע 6 מאַנדאַטען.

ריגא, 8. (אַטע) דער ענדגילטיגער רעזולטאַט פון די וואַהלען צום סיים אין ריגא איז פאָל-גענדער: פון די 19 מאַנדאַטען האָבען די קאָמו-ניסטען 5 פריהער 3, דייטשען 3 (פריהער 2), צענטער 1 (פריהער 2), יודען 2 (פריהער 1), דער פּויערים-פערבאַנד, כר און נאַציאָנאַליטעטען צו 1 מאַנדאַט (פריהער—1), אַרבייטס-פערבאַנד פון פּראָפּ. באַלאָחים 1 (פריהער—0) דעם גרעסטען ערפאָלג האָבען געהאַט די לינקע, נאָכדעם די דייט-שען און יודען. די וואַהל-בעטייליגונג איז געווען אַ גוואַלדיג גרויסע — ערטערווייז ביז 99 פּראָצענט. די פּאָליאַקען האָבען בעקומען 2051 שטימען (36 מעהר ווי פריהער) און געבליבען אָהן אַ מאַנדאַט. די יודען זענען אַרויס מיט אַ נצחון, הגם זיי זענען אַרויסגעטראָטען מיט 4 בעזונדערע ליסטען.

20 אַרבייטער פערשאָטען ביי שאָסיי אַרבייט.

רזים, 8. (אַטע) ביי נעאַפּאַל זענען 20 אַרבייטער, וואָס זענען בעשעפטיגט געווען ביי שאָסיי אַרבייט פערשאָטען געוואָרען פון איינגעריסענעם ערד נאָך שווערע רעטונגס-אַרבייטען איז די פייערלעשער געלונגען צו ראַטעווען אַ טייל פון די אומגליקליכע. 7 אַרבייטער זענען דערשטיקט געוואָרען און די איב-ריגע 13 — שווער פערוואונדעט.

פּרעמיער באַרטעל קאָנפערירט מיט'ן מלוכה-פּרעזידענט און מיניסטאָרען.

וואַרשא, 8. (טעלעפאָניש). היינט פאַרמי-טאָג איז פּרעמיער-מיניסטער באַרטעל אויפגענומען געוואָרען פונ'ם מלוכה-פּרעזידענט אויף אַ לענגע-רער קאָנפערענץ וועגען לויפענדע פּאָליטישע ענינים. נאָכדעם האָט דער פּרעמיער אָפּגעהאַלטען קאָנ-פערענצען מיט די מיניסטאָרען ניעזאַביטאָווסקי, יורקעוויטש, סקלאַרקאָווסקי.

אַ שרפה אין אַרעסט-הויז

15 אַרעסטאַנטען פערברענט, 8 שווער-פערוואונדעט.

לאָנדאָן, 8 (אַטע). ווי מ'מעלדעט פון ניו-יאָרק אין אין מלוכה'שען אַרעסט-הויז אין אהיאָ אויסגעבראָכען אַ שרפה, בעת וועלכער ס'זענען פערברענט געוואָרען 15 אַרעסטאַנטען.

די שרפה איז אויסגעבראָכען פּלוצלונג און האָט זיך פערשפּרייט מיט אַ בליץ-שנעלקייט. עס איז ענטשטאַנען אַ מהומה בעת וועלכער פיל אַרעס-טירטע האָבען געפּרובט אַנטלויפען. אינ'ם שלאָפ-צימער האָבען זיך געפונען 28 אַרעסטירטע. אַ חוץ די 15 פערברענטע האָבען 8 אַרעסטירטע בעקומען אַזעלכע שווערע וואונדען, אַז זיי וועלען וואַרשיינליך נישט בלייבען לעבען.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע

5. קלאַס 28-טער טאָג.

2.000 זל. נומער 107948.

1.000 זל. נומערן 1344 18443 33722 46001 55216 61113 62706 84365 91247 104773 106136 109119 125038 128116 132428 154358.

600 זל. נומערן 11899 24706 39020 41821 45303 56044 85845 87445 95856 98953 105092 112000 113188 134650 136842 140125 142403 143254 143867 143818 145402 146401 149013.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31.
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער- און מונד-קראַנקה. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַה-לונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

עלטערען!
פאַר 3 זלאָטעס אַ וואָך ווערט געלערנט ...
רער וואָס לערנען אין פאָלקס-שולען: חומש, רש"י ...
סשניות, נביא יהדות היסטאָריע, יידען און שרייבען העברע-איש און יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענגעשטעלט דורכ'ן בעוואוסטען אָרטאָדאָקסישען העבראַאישען לעהרער י. ד. ראַ-זענפעלד, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 ...
ס'ווערען אויך אָנגענומען אָנפאַנגער פון 5 יאָהר און ווי ס'ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי.

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען
נאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ
פּעטריקאָווער 17 דורכ'ן גאַנג זאַכאָדניאַ 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילנע און קאַרנע אַפּאַ-זיציעס, אַדוואַלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין זורזשאַנד-ראַזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאַנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטע דאַראַ-וויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך אי-בערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען. מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

טליתים-פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית, צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל ביי א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיעננאַ 1.
אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך!
בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

אַכטונג, לאָדז און אומגעגענד!
דעם גרעסטען אויסוואַהל פון יודישע ליטעראַטור בעקומט איהר נאָר אין דער בוכהאַנדלונג פון
נ. בערלינסקי אַלט-שטאָט 12 (לינקע אָפ. 2 שטאָק)
בעמערקונג: אויף לאַגער ביכער פון: קלעצקין, „ביכער“, „קולטור-ליגע“, בזשאָזאַ, „די וועלט“, גיטלין, „נייע קולטור“, ווי אויך אַמעריקאַנער און בערלינער. ספּעציעלער אויסוואַהל פון יודישע פּיעסען.
גוטע בעדינגונגען. ▲▲▲▲ גוטע בעדינגונגען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר הערשנער קינדער קראַנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	11—1
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1- 2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאַסבערג כירורגישע קראַנקה.	1—2
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שטראָה-שטראַלען ווי שטאַטלען א. א. ווי פּאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס, אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט, — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ד"ר ראָזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן-אַרצט 10—1 3 6
קינסטליכע ציין, קראָנען, מאָסטען א. אַ. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאַג.

ספארט־בעוועגונג.

„טוריסטען" – „קראקאוויא" 1:1 (0:0).

מיט גרויס שפאנונג האט די ספארט־וועלט אין לאדז דערווארט דעם מעטש צווישען די אויבענדערמאנטע מאנשאפטען, וועלכער האט צוגעזאגט צו זיין זעהר אינטערעסאנט.

די „טוריסטען", וועלכע האבען לעצטענס בעזיגט די שטארקסטע דרוזשינעס אויפ'ן לאדזער פלאץ מיט גרויסע רעזולטאטען, איז געווען צו דערווארטען א שטארקען קאמף מיט „קראקאוויא", וועלכע פארנעהמען ביים היינטיגען טאג אן אנגעזעהען ארט אין דער „עקסטרא־קלאס".

„קראקאוויא" איז צום דאזיגען מעטש געקומען אהן קאלוזשא און קובינסקי'ן צוליב דעם אויך האט איהר שטורם־ליניע נישט געוויזען איהר פארם. דאס זעלבע די „טוריסטען" האבען אביסעל געענדערט איהר שטורם־ליניע אבער אויך דאס האט נישט אריינגעברענגט קיין פערבעסערונג אין איהר אנגריף.

ביידע מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען אין פאלגענדען צוזאמענשטעל. „קראקאוויא": שומיעץ, זעסטאוויאק 1, זעסטאוויאק 2, פטאק, כרושטשינסקי, מישאק, רושינעק, מאלטשאק 2, קעמפינסקי, גינטעל און שפערלינג.

„טוריסטען": מיכאלסקי 1, קוביק אל., קאראש, קאהאן, וויעלישעק, היניץ, מיכאלסקי 2, וועלגאלאווסקי, הערמאנס, קוביק סט. און פראנקוס.

שוין אין דער ערשטער העלפט איז דאס שפיל זעהר א שארפעס. ביידע מאנשאפטען פיהרען אדורך עטליכע ערנסטע אטאקען, וועלכע ענדיגען זיך אבער מיט גאר־נישט. ערשט אין דער 16־טער מינוט פון דער צווייטער העלפט שאפט זיך א כאאס ביי „קראקאוויא'ס" טויער און הערמאנס'ען געלינגט צו שטעלען דעם רעזולטאט אויף 0:1.

„קראקאוויא" פאלט אבער נישט פון מוט, זי גיט נישט אויף דעם קאמף און אין דער 36־טער מינוט גלייכט גינטעל אויס דעם רעזולטאט פון א שטראף־שטויס.

נאך דעם טויער ווערט ס'שפיל גאר שארף. ביידע מאנשאפטען ווילען ערצילען דאס זיגרייכע טויער פון מעטש. די „טוריסטען" האבען אין דער 40־ער מינוט דערצו א געלעגענהייט ווען דער ריכטער דיקטירט צו „קראקאוויאק'ן" א שטראף־שטויס, אבער די גאסט'ס געשיקטער טויערמאן שומיעץ ראטעוועט אפ מיכאלסקי'ס שארפען שטויס אויף א קארנער.

די ווייטערדיגע געגענזייטיגע אנגריפען ענדיגען זיך שוין אהן ערפאלג און ביי א רעזולטאט פון 1:1 ענדיגט דער ריכטער ה' בושעזשינסקי דעם מעטש.

„ל.ק.ס." – „I. פוסבאל־קלוב" (קאטאוויץ) 1:0 (0:1).

די היגע „ל.ק.ס." האבען דעם פערגאנגענעם זונטאג געשפילט א „ליגע"־מעטש אין קאטאוויץ מיט'ן דארטיגען I פ סב.־קלוב".

נישט קוקענדיג, וואס די קאטאוויצער זענען ארויסגעטרעטען מיט 4 רעזערוו־שפילער האבען די לעצטע דאך געוואונען דעם מעטש מיט א רעזולטאט פון 0:1. „ל.ק.ס." האט אויפ'ן דאזיגען מעטש נישט אויסגענוצט א שטראף־שטויס.

„ל.ק.ס." איז א דאנק די דאזיגע מפלה נאך נישט ארויס פון געפאהר ארויסצופאלען פון דער „עקסטרא־קלאס".

„הכח" — „סאקאל" (זגערזש) 3:2 (0:0).

אג'אומדערווארטעטע מפלה האט געליטען דער היגער „הכח" אין א מייסטערשאפטס־מעטש מיט זגערזשער „סאקאל".

„הכח", וועלכער איז לעצטענס אין א גאנץ שוואכער פארם איז ארויסגעטרעטען צו דעם מעטש מיט עטליכע רעזערוו־שפילער.

„חשמונאי"—„בוזשא" (פאביאניץ) 4:0 (3:0).

„חשמונאי" האט די וואך געליטען די צווייטע מפלה אין איהרע מייסטערשאפטס־מעטשען וועגען אריבערגעהען אין דער „א"־קלאס.

„בוזשא" האט איבער'ן גאנצען מעטש איבערגעשטיגען איהר געגנער און האט זי פשוט נישט געלאזט קומען צום ווארט.

דער רעזולטאט 0:4 נישפרעכט פולשטענדיג דעם גאנג פון מעטש.

„קדימה"—„קראפט" 4:0 (0:2).

א פולשטענדיג פערדינטען נצחון האט אפגעהאלטען „קדימה" שלאגענדיג „קראפט'ן" אין א רעזולטאט פון 0:4.

ביידע מאנשאפטען האבען מיט דעם מעטש פערענדיגט זייערע מייסטערשאפטס־קאמפען. „קדימה" פיהרט דאס צווייטע ארט אין איהר גרופע דאגעגען „קראפט" גייט דעפיניטיוו אראפ אין דער „צע"־קלאס.

ה. ב—ן.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון נייעם פאלקסבלאט.

גילטיג דעם 9־טען אקטאבער 1928

8193. א לאקאטאר פון צמענטארנע.
איהר קענט דרייסט צוריקנעמען דאס צוגעשיקטע מיט דער פאסט און דורך דעם הויזווירט נישט דע־האלטענע דירה־געלד.

—=:§:=—

8194. ז—ן פון יעראזאלימסקא 4.
8195. שטרויוויי.
8196. א גרופע 1907 ער
8197. פ. פ. פון אגראדאווא
העגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבערענגענדיג די צייטונג.

—=:§:=—

8198. סטרינארזש פון פאלנאצנא 14.
צוליב א מיספערשטענדניש האבען מיר אייך ביז איצט נישט געענטפערט. ווענדעט זיך מיט בריף אין די אמעריקאנער יודישע צייטונגען און בעט, אז זיי זאלען די צוגעשיקטע בריף פערעפענטליכן.

8199. א געטרייער לעזער פון זאמענהאף־גאס
שרייבט אין וועלכען לאנד דער בעטרעפענדער געפונט זיך. מעגליך, אז פוילען האט מיט דער זעלבער מלוכה געשלאסען אנ'ענטשפרעכענדע קאנווענץ, ממילא וועט מען דעם שולדיגען קענען פון דארט צוריקברענגען.

8200. קאנטאר.
8201 א בעל בית פון זגערזש
וועגען דעם, אז ביז'ן 15 ליסטאפאד זאל מען מיזען די ביכלעך פון די געוועזענע רוסישע מלוכה ליי און שפאר־קאסעס רעגיסטרירען, האבען מיר נישט פארלייגט קיין שום אהנונג.

8202. א לאקאטאר פון פראנציסקאנער גאס.
אויב איהר האט זיך גוטוויליג אויף דער געריכטס־פערהאנדלונג פערטראגען מיט'ן הויזווירט, אז איהר וועט אין בעשטימטען טערמין פערלאזען דעם לאקאל, האט דער אריינגעטראגענער אין פראטאקאל אבמאך די ווירקונג פון א גערעכטסקרעפטיגען אורטייל. ממילא קאן שוין קיין רייד נישט זיין, וועגען דעם, אז דער דעקרעט וועגען לאקאטארן־שוץ זאל אנולירען דעם דערמאנטען אבמאך.

8203. ל—ס

די איינציגע פראגע איז, צי האט איהר בעקומען דעקונג אדער נישט. אויב יא, אלס איינס אין וואס פארא פארם מיט געלד אדער וועקסלען איז דער ענין א ריין ציווילער. האט איהר אבער נישט בעקומען די צוגעזאגטע דעקונג קאנט איהר דענקען דעם ענין אויפ'ן קרימינעלען וועג.

—=:§:=—

8204. א. ה. פון ניי ציגעל גאס 7.
די פליכט צו פערשרייבען אין די פערזיכערונגס־אנשטאלטען ליגט נישט אויפ'ן אנגעשטעלטען, נאר אויפ'ן אונטערנעהמער. איהר דארפט זיין פערזיכערט אלס גייסטיגער ארבייטער.

8205. א שט. לעזער פון דער סאלנא גאס
אייער פ"וי מוז האבען א בעזונדערען פאס, וואס זי קאן אבער ארויסבעקומען אויפ'ן סמך פון אנ'אלגעמיינעם וויטשאנג. דער וויטשאנג צוזאמען מיט 2 פאטאגראפ. און אנ'אויסגעפיהלטען פארמולאר דארף מען דערלאנגען אין דער שט. סטאר.

—=:§:=—

8206. וויינגאט
א 19 יעהריגער פאבאר־פליכטיגער אויב ער עמיגרירט צוזאמען מיט דער גאנצער משפחה קאן בעקומען אנ'ערלויבניש פון דער מיליטער מאכט אויף אנ'אויסלענדישען פאס.

—:O:—

8208. יצחק זייפערט
אפילו ווען די פ"וי האט נישט קיין אקט אינטערציזי, קוים פיהרט זי א בעזונדערען ווערקשטעל און האט דעריבער אנ'אייגענע בעשעפטיגונג קאן מען סיי ווי נישט סעקוועסטרירען איהר איינריכטונג אויפ'ן חשבון פון מאנס חובות.

געהיימניספולער זעלבסטמארד.

2.

ווער איז געווען דאס מיידעל?

די געהיימניש איז געווארען גרעסער מיט דעם פערשווינדען פון סולעקאראי. ער האט געזאגט אז ער געהט רופען פאליציי, און ער איז אנטלאפען? די דאקטוירים, וואס האבען דעם קערפער געפאלמעסט, האבען פעסטגעשטעלט, אז דאס איז אנ'איינפאכער זעלבסטמארד. מא ווארום האט דער מאן בעדארפט אנטלויפען און ציהען א פערדאכט אויף זיך, אין דער צייט ווען ער איז אומשולדיג? סיידען עס זענען דא פערבארגענע אורזאכען פאר וואס דער מאן האט נישט געוואלט, אז מען זאל זיך דערוויסען אז ער האט געהאט בעציהונגען מיט דעם מיידעל? אבער ווער איז דאס מיידעל און ווער איז ער? דאס האט די פאליציי זיך פערנומען אויסצוגעפונען.

דער ערשטער טייל פון דער געהיימניש איז לייכט אנטדעקט געווארען: מען האט ביי איהר אין הויז געפונען עטליכע בויגעלעך פערשריבענעם פאפיר, וואס זענען נישט געווען קיין בריף, נור בלעטער פון א מין טאג־בוך, וואס זי האט געשריבען, און דארט איז צווישען אנדערע אינטערעסאנטע בעמערקונגען אויך געווען דער פאלגענדער זאץ:

עס איז קאמיש, וואס די גוטע פרומע לייטען פון דער „געזעלשאפט צו בעשיצען עלענדע פרויען און מיידלעך האבען געוואלט פון מיר מאכען... מיך, די זעכצעהן־יעהריגע ערנא גערטרוד ראעסט, האבען זיי געוואלט מאכען פאר אנ'אלטע אנשטענדיגע מויד, וואס זאל נישט טארען רעדען מיט קיין מאן און אפילו נישט קוקען אויף איהם"...

„וואלטען די וואוילטעטיגע דאמען און הערען פון דער געזעלשאפט זיך בעמיהט צו פערשטעהן דעם טעמפעראמענט און די נשמה פון יעדער געפאלענער פרוי אדער מיידעל בעזונדער, אריינדרינגען אין איהר פסיכאלאגיע, און זעהן צו צופאסען די מיטלען, וואס זאלען פיהרען צום גלייכען וועג, דאן וואלט די געזעלשאפט געטון גוטע ארבייט, און וואלט פיל געזונקענע פרויען און מיידלעך פון שמוציגען אפגרונט גערעטעט. אבער זיי האבען איין מיטעל פאר אלע קלאסען און פאר אלע טעמפעראמענטען, וואס פאלען אריין אין זייערע פילאנטראפישע הענד, און דער מיטעל איז — מוסר און ריסציפלין... פאר א פיש, א פויגעל און א טשערעפאכע האט די געזעלשאפט איין און דעם זעלבען שטייג — צו ווערען א רינסט, און דאס האבען זיי אויך געוואלט מאכען פון מיר — פון דער יונגער, שעהנער, לעבהאפטיגער ערנא גערטרוד ראעסט, וואס איז געבוירען צו טאנצען, זינגען און שפילען... ניין, נישט פאר ערנא איז די געזעלשאפט, און זיי וועלען מיר מוחל זיין, וואס איך בין אנטלאפען כון זיי, און פון דער גוטער שטעלע, וואס זיי האבען מיר געגעבען צו בעדינען א פאר פרומע אלטע מתים"...

אט די פאפירען, וואס מען האט ביי איהר געפונען, האבען געגעבען א שפור זיך צו דערוויסען, ווער זי איז געווען. מען האט באלד אנגעפרעגט ביי דער בעטרעפענדער געזעלשאפט און מען האט זיך דערוואוסט, אז ערשט מיט עטליכע וואכען צוריק האט א בעאמטער פון דער געזעלשאפט געפונען דאס מיידעל א האלב הונגעריגע און נאקעטע אין גאס, און זיי האבען איהר גענומען אונטער זייער שוץ. זיי האבען איהר דאן געשאפען א שטעלע אלס דינסט ביי א רייכער פרומער פארעל אין א פארשטאט פון לאנדאן. זי איז אבער דארט געווען נאר א פאר וואכען און זי איז אנטלאפען. זייט דאן האט די געזעלשאפט מעהר נישט געהערט פון איהר.

אט די אינפארמאציע האט די פאליציי פערעפענטליכט, ווען דער קערפער פון טויטען מיידעל איז נאך אין טויטען שטיבעל געלעגען, און עס האט זיך באלד אפגערופען איינע א פרוי ערען, וועלכע האט אין דער טויטער דערקענט איהר שוועסטער. די אויספארשונג איז בעשטימט געווארען אויף א געוויסען טאג אין האלבארן טאון האל, און די פאליציי האט ארויסגעלאזט אנ'אויפרוף דורך די צייטונגען צו דעם מאן פון דינסט, אז ער זאל קומען צום „אינקוועסט" (אויספארשונג) אלס עדות. דערווייל האט מען אנגעפרעגט אין אלע לאנדאנער שפיטאלען, אויב זיי וויסען פון א דאקטאר אדער סטודענט מיט דעם נאמען סטראוס, אבער מען האט אזא מין פערזאן נישט געקענט געפינען. און עס איז דער פאליציי קיין אנדער ברירה נישט געבליבען, ווי נאר צו ווארטען ביז די אויספארשונג וועט זיך אנפאנגען, און דאן, אויב ער וועט אליין נישט ערשיינען, זאל מען ארויסנעהמען אויף איהם א שטעקבריף. ער האט זיי אבער פערשפארט די מיה ער איז געקומען פינקטליך צו דער צייט, און ער האט פרייוויליג עדות געזאגט.

די ערשטע אויספארשונג.

ווען דער ריכטער האט די אויספארשונג געעפענט, איז אלס ערשטע עדות'טע ערשינען די פרוי מערי ערען. זי האט ערקלערט, אז זי איז נאך קיין פולע זעכצעהן יאהר נישט אלט געווען, כאטש זי האט אויסגעזעהן פיל עלטער. צום לעצטען מאל האבען זיך די שוועסטער געזעהן מיט א פאר חדשים צוריק, ווען דאס מיידעל איז געקומען צו דער עדות'טע און האט געפארגט ביי איהר עטליכע שילינג, כדי זיך צו קויפען א נייע הוט און קליידעל, אום צו קענען אננעהמען א שטעלע כון א כאריסטקע אין וואריעטע, וואו מען האט איהר געזאלט אריינגעהמען. די עדות'טע האט ווייטער דערצעהלט, אז די פערשטארבענע איז געווען זעהר א שעהנע, א לעבהאפטע, האט געהאט גרויסע פעהיגקייטען צו זינגען און צו טאנצען, און האט נאר געשטרעבט צו דער ביהנע.

ווען דער ריכטער האט געפרעגט דער עדות'טע, אויב זי ווייסט עפעס פון איהר פערשטארבענער שוועסטער'ס לעבען, האט יענע אויסגעבראכען אין א געוויין און האט געענטפערט: זי האט שוין איהר אונשולד לאנג פערלוירען, און זי איז די לעצטע עטליכע חדשים שוין געשוואומען מיט'ן שטראם פון דער לאנדאנער אונטערוועלט. אין דעם איז אבער נישט זי שולדיג געווען, נור איהר מוטער — מיין מוטער — וואס האט איהר צו אזא לעבען געטריבען".

„יא, דאס זי געזאגט אין א שטילען טאן — „די מוטער האט איהר געטריבען דערצו, און די מוטער איז אויך שולד וואס איהר פריהצייטיגען טויט".

די עדות פון דעם געהיימען מאן.

מיט א קאלטען רוהיגען טאן האט דער מאן פון צימער געענטפערט אויף די פראגען. ער האט ערקלערט, אז ער איז נישט קיין דאקטאר, נאר א דראגיסט, און אז ער ארבייט פאר א בעוואוסטער פירמע, וועמענס נאמען ער האט געבעטען, מען זאל נישט פערעפענטליכען. די פאליציי האט אינפארמירט, אז זיי האבען זיך גענוי ערקונדיגט וועגען דער פערזענליכקייט פון דעם מאן, און זיי האבען איבערגעגעבען א פולען, שריפטליכען ראפארט וועגען איהם. דער ריכטער האט איהם דערום מעהר קיין פערזענליכע פראגען נישט געשטעלט, און דער מאן איז גלייך איבערגעגאנגען צו דער געשיכטע, ווי ער האט זיך מיט דעם מיידעל בעקענט, און ווי זי איז צו איהם אין צימער געקומען.

ער האט דערצעהלט, אז ער האט איהר יענעם ראנעדשטאג פארנאכט געטראפען שטעהן ביי א בוער־סאלאן, וואס ווערט בעזוכט פון מענער און פרויען פון א געוויסער סארט. זי האט געצויגען זיין אויפמערקזאמקייט דערמיט, וואס זי האט זיך נישט געווענדעט בלויז צו די מענער, וואס זענען געגאנגען אריין און ארויס פון ביער־סאלאן, ווי עס איז געוועהנליך דער שטייגער פון אזעלכע פרויען, נאר זי האט זיך געווענדעט בלויז צו פרויען, און בלויז צו אזעלכע, וואס זענען נישט געווען בעגלייט פון קיין מאן. זי איז אזוי געשטאנען אונגעפעהר א האלבע שטונדע און ער האט גענוי און איינפאך געזעהן, ווי זי האט אויסגעשטעלט די האנד צו יענע פרויען, ווי זי וואלט בעטלען ביי זיי, אבער זיי האבען זיך אויף איהר נישט אומגעקוקט, און אנדערע, — האט ער בעמערקט, — האבען איהר אפילו געענטפערט מיט א שימפף־ווארט. ער האט אויך בעמערקט, ווי איינגע מענער האבען פרובירט צו איהר רעדען, אבער זי האט זיך אוועקגעדרעהט פון זיי. דאן איז צוגעקומען א שעהן געקליידעטער יונגערמאן צו איהר און האט איהר אנגענומען ביים האנד און געוואלט מיט איהר ערגעץ אוועקגעהן. זי האט זיך אבער ארויסגעריסען פון איהם, און ווען ער האט איהר געגומען פערפאלגען, האט זי איהם געסטראשעט, אז זי וועט צורופען א פאליציאנט. דער יונגערמאן האט איהר דאן אפגעלאזען. און זי איז אוועק אין א זייטיגען ווינקעל און האט זיך שטארק צוויינט.

ער איז דאן צוגעגאנגען צו איהר און איהר געפרעגט, וואס זי וויינט, און אויב זי נויטיגט זיך עפעס אין הילף. זי האט זיך אנפאנגס אוועקגעדרעהט פון איהם מיט פעראכטונג, ארויסרעדענדיג: „מיר ווייסען שוין אייער הילף". אבער ער האט איהר פערזיכערט, אז ער איז נישט אויסען קיין שלעכטס, און אז ער איז בעריט איהר צו העלפען מיט וואס מעגליך. ער האט ענדליך איהר צוטרוי געוואונען, און זי האט איהם ערקלערט, אז זי איז עלענד און הונגעריג, קראנק און צובראכען אין קערפער און אין גייסט, און צוליב איהר שוואכען פוישען צושטאנד, האט זי שוין פאר די לעצטע צייט קיין פעני נישט פערדינט און זי געהט ארום א הונגעריגע.

— איך האב דא געווארט, — האט זי איהם דאן דערצעהלט, — אויף „מיינע שוועסטער", וואס זענען מיט מיר פון דער זעלבער פראפעסיע, האפענדיג, אז איך וועל קענען ביי זיי עפעס קריגען געבארגט, ביז וואנען איך וועל קענען אנהויבען פערדינען, אבער יעדע איינע פון זיי האט זיך ענטזאגט.

(סוף קומט)

דער גענוו. פּרעזידענט מילעראַן האָט אַ יודישע מאַמע און אַ יודישע פרוי.

דער גענוו. רעפּובליק-פּרעזידענט אַלעקסאַנדער מילעראַן מאַכט איצט חתונה זײַנעם אַ זוהן, דעם אַדוואָקאַט זשאַן מילעראַן. די חתונההויז פּאַפּאַרקומען מיט גרויס פּאָראַד אין אַ קאַטוילישען קלויסטער. די צייטונג „לאַ רומער" דרוקט וועגען דעם אַ סענסאַציאָנעלע נאָטיץ אונטער דעם קעפּעל „צייטען בייטען זיך".

דער געוועזענער סאָציאַליסט און בעריהמטער אַדוואָקאַט האָט שוין אייניגע מאָל געביטען זײַנע אידעען, ווי אויך זײַן שטעלונג. פון אַ סאָציאַליסט ווערט ער אַ ביסעל רעכטער, ווערט דערנאָך אויסגעוועהלט אויף דעם העכסטען פּאָסטען אַלס רעפּובליק-פּרעזידענט.

דער ליגנער מיר און פיהרער פון קאַרטעל, הערייאָ, בעקעמפט איהם. מילעראַן ווערט דערנאָך אַ הייסער קאַטאָליק. דער פּויבסט אין רוים פערבעסט טאַקי נישט זײַנע איבערגעגעבענע דינער און ערלויבט טאַקי צו שטעלען די חופּה פון זשאַן מילעראַן אין אַ קאַטוילישען קלויסטער. אין אמת'ען האָט די חתונה געראַפּט פּאַרקיטען אין דער סינאַגאָגע פון „לאַ וויקטואַר", ווייל די מוטער פון פּרעזידענט מאַדאַם מילעראַן וואָלט בשום אופן נישט געגאַנגען אין קלויסטער. איהר פּאָטער האָט דאָך געהערט צו די שעה'ע יודען. וועלכע וואָלטען אפילו פאַר דעם פּאָסטען פון פּרעזידענט נישט מסכים געווען צו בייטען אַזוי לייכט דעם רענדעל.

דער זוהן אַלעקסאַנדער האָט ווי עס ווייזט אויס זעהר ליב געהאַט זײַן מוטער און האָט אויך געזעהען, אַז זײַן זוהן זאָל אויך האָבען אַ מוטער פון דער זעלבער ראַסע. מאַדאַם אַלעקסאַנדער מילעראַן האָט מיט אַ לייכטען האַרצען געקאָנט פערבייגעהען די סינאַגאָגע און זיך פערבענקען אָן אַ יודיש וואָרט. מילעראַנ'ס חתונה איז טאַקע געווען אַ ציווילע. קיינער קאָן קיין טענות נישט האָבען. אַלס סאָציאַליסט האָט דער געוועזענער פּרעזידענט עהרליך געהאַנדעלט. נאָר דאָס, וואָס דער זוהן טוט, איז אַביסעל פערדריסליך. ער האָט חתונה מיט איינער, וואָס אויסער דעם גרויסען נדן ברענגט זי מיט זיך אַ יחוס-בריף פון אַ קריסטין. איהר עלטער-באָבע איז אַ ריכטיגע קריסטין געוועזען.

ווייטער — שרייבט דער „רומער" — וואָלט איך בעטען מען זאָל נישט זוכען. עס קאָן זײַן אַז אויף יענער וועלט וואָלטען זיך ביידע מחותנים געטראָפען ביי איין טישעל פון אברהם'ס קינדער: נאָר מילא, צייטען בייטען זיך. זשאַן מילעראַן האָט חתונה ווי אַ ריכטיגער קאַטוילי קער. דער פּויבסט וועט שיקען זײַן ברכה. דער געוועזענער פּרעזידענט האָט עס עהרליך פערדינט. ווער אין אַזאַ הייסער קעמפער פאַר די קאַטוילישע שולע ווי דאָס אייניקעל פון מאַדאַם מילעראַן.

Dr. med. R. STUPEL

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

צוריקגעקעהרט.

אַלע

האָבען זיך שוין איבערציינט, אַז די

ביליגסטע און רעעלסטע

פּערפומעריע

— איז נאָר ביי —

י. דרוקער

11 זאַוואַדזקאַ 11

טעלעפאָן 92-75.

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראַטיס אַ פלעשעל פּערפום פון דער וועלט-בעריהמטער פירמע „Fascinatto" Berlin

„אַררט"

זאַכאָדניאַ 43

יודישער קאַמער-טעאַטער

לייטונג: מ. בראָדערזאָן.

היינט און טעגליך | פאָרשטעלונג: אָנהויב פּינקטליך 9.30 אָוו.

„משיח געהט!"...

1. פּראָלאָג
2. משיח געהט!...
3. קהלת
4. קאַרטען (בעלאַרדע)
5. שאַ, שטיל
6. שמידען
7. שאָכנע-יאַכנע
8. פּעטש
9. פריילין מייטעל
10. מ'הוליעט

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוונד, שבת פון 1—5 נאָכמיטאָג און פון 7 אין אָוונד

הנחה בילעטען גילטיג מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג.

אַרנאָ נאַדעלס 50-יעריגער יובילעי אין דייטשלאַנד.

בערלין, (י.ט.א.) די טעג האָט דער יודיש-דייטשער דיכטער און מוזיקער אַרנאָ נאַדעל געפייערט זײַן 50 יעהריגען געבורטס-טאָג. די דייטשע פּרעסע האָט געווידמעט דעם יובילאַר פיל וואַרימע אַרטיקלען, אָנווייזענדיג אויף זײַנע בעדייטענדע קינסטלערישע דערגרייכונגען אין דער גרויסער מייסטערשאַפט אין דער דייטשער שפּראַך.

די דייטשע ראַדיאָ-סטאַציע האָט איינגעאָרדנעט צוליב דעם יובילעי אַ ספּעציעלע ראַדיאָ-אודיציע, וואָס איז בעשטאַנען פון אַ רעפעראַט פון אַלפרעד קער און אייניגע רעציטאַציעס.

אויך די בערלינער ציוניסטישע פעראייניגונג האָט איינגעאָרדענט אַן אָוונד לכבוד דעם יובילאַר פון יודישען דיכטער. דר. ש. הילדעסהיימער האָט אָנגעוויזען אויף די גרויסע פערדינסטען פון נאַדעל ביים ענטדעקען און אויספאָרשען דעם יודישען פאָלקס לידער שאַץ און די סינאַגאָגאַלע מוזיק.

נאָכדעם האָט דער חזן גאָלאָ'ין געזונגען אייניגע רעליגיעזע מעלאָדיעס אין נאַדעלס בעאַרבייטונג און דער אַרטיסט זשעלאַזאָ האָט רעציטירט נאַדעלס דיכטונגען.

———:0:———

די צוריקקעהר-בעוועגונג צום יודענטום אין בודאַפּעשט.

בודאַפּעשט (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט די יודישע ימים-טובים לאָזט זיך בעמערקען אַ שטאַרקער צוריקקעהר-בעוועגונג צום יודענטום צווישען די צאָהלרייכע גע'שמד'טע יודען אין בודאַפּעשט. פאַר ראש-השנה האָבען זיך אין דער היגער יודישער קהלה געוועגדעט 84 פערזאָן מיט אַ ביטע וועגען צוריק אויפנעהמען זיי צוזאַמען מיט זייערע משפחות אין דער יודישער רעליגיעזער געמיינשאַפט. די צוריקקעהרענדע ווערט קיין שוועריגקייטען נישט געמאַכט.

דער יודישער אַלמאַנאַך אין יוגאָסלאַוויע.

בעלגראַד (י.ט.א.) דאָ איז ערשינען אונטער דער רעדאַקציע פון הרב דר. פישער פון ווערשעץ „דער יודישער אַלמאַנאַך פאַר'ן יאָהר תרפ"ח" אין דער סערביש-קראָאַטישער שפּראַך. דער אַלמאַנאַך ענטהאַלט אַרטיקלען וועגען דער געשיכטע פון די יודען אין סערביען, דאַלמאַציען און די סלאָוועניש אַלפּען-לענדער, ווי אויך סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען וועגען יוגאָסלאַווישע יודענטום.

גרויסער ערפאָלג פון בראָניסלאַוו גימפעל אין אויסלאַנד.

וויען (י.ט.א.) אויף איינעם פון די קאָנצערטען פון'ם יונגען פיעדעל-ווירטואָז בראָניסלאַוו גימפעל איז אויך געווען אָנוועזענד דער וועלט-בעריהמטער פידלער בראָניסלאַוו הובערמאַן. הובערמאַן איז געווען אַזוי בעגייסטערט פון גימפעל'ס שפּילען, אַז ער איז אַרויף אויף דער עסטראַדע און געקושט זיך מיט'ן יונגען קינסטלער.

בראָניסלאַוו גימפעל איז איצט געקומען פון באַרען-באַרען, וואו ער איז געווען איינגעלאַדען אויף זומער-אָפּרוה ביים גרעסטען פידעל-פּעדאַגאָג פּראָפ. פלעש.

בראָניסלאַוו גימפעל פאָהרט איינציגען קיין פוילען אויף אַ קאָנצערטען-טורנע צוזאַמען מיט'ן בעריהמטען דירינענט אָסקאַר פריד, וועלכער האָט גימפּלען אויסגעוועהלט אַלס זײַן סאָליסט.

———

פערקויפט צום טייוועל.
(ראָמאַן).

48)

ער האָט אָבער נישט געטראַכט צו שלאָפען.

פּינקטליך אויספיהרענדיג די בעפעהלען פון מאַרטענען, האָט ער דעם גאַנצען פריהמאָרגען אומבעמערקטערהייד נאָכגעקוקט, וואָס די טשי-זשעווסקאַ טוט, אויסגענישטערט אין איהרע אַלע קופּערטלעך, וואָס זענען געשטאַנען אין איהר צימער, און פערענדיגענדיג זײַן אויפגאַבע, האָט ער מיט אַ קאַלטבלוטיגער מינע אַרומגעשפּאַצירט פון דעם עס-צימער אין דעם גאַסט-צימער, און צוריק.

אין אָנדערטהאַלבען שעה אַרום האָט מען אָנגעקלונגען אין טעלעפאָן.

דער בעאַמטער איז צוגעגאַנגען און אַרויס-טערגענומען דאָס טרייבעל.

— האַללאָ! — האָט ער דערהערט אַן אָפּגע-האַקטען פערכאַפּטען קול, און וועלכען ער האָט דערקענט רעדען טאַליע סימאָן — דאָס רעדט דער בעאַמטער פון אויספאָרשונגס-אַמט?

— יאָ, וואָס איז געשעהן?

— אַ שרעקליכע זאַך... פריילין ווייס איז מיר ערגיץ פערשוואונדען געוואָרען... אַוועקגעקו-מען...

— — — — — — — — —

קליין איז אַ צערודערטער געשטאַנען אינמי-טען אַרבייטס-צימער פון דעם פאָלקאָווניק גווינט.

דאָס איז געווען דער גרעסטער צימער אין הויז.

דער באַלקען און די ווענד זענען געווען בע-מאָלען מיט שוואַרצע פאַרב אויף דעם זענען מיט קרייד געווען אָנגעצייכענט פערשידענע מאָדנע ליניעס און פאָרמען.

דער באַלקען איז געווען פערצייכענט מיט אַ ריזיגען געמעל פון אַ פליגעלדיגען דראַקאָן גע-האַלטען אין רויט און גאָלד און פון די ווענד האָבען אַראָפּגעשטשירעט מיט די צייהן פערשידענע פּיפּערנאָטערס, שלאַנגען און עקדישען, וואָס אַזעלכע קאָן מען נאָר זעהן אין שרעקליכע פאַנטאַ-סטישע מעשה'לעך אָדער אין קינדערישע חלומות.

ביי די זייטען פון פערמויערטען פענסטער זענען געהאָנגען ליימענע מאַסקעס מיט רויטע ליפּען, און מיט גאַמבעס אויסגעקרימט פאַר שרעק.

אַלע זענען זיי געווען עהנליך איינע צו דער אַנדערער, און האָבען מיט זיך פאָרגעשטעלט אַ פּנים פון אַ פרוי, וואָס איז נישט אינגאַנצען געווען אומבעקאַנט פאַר קליינע'ן.

ער איז צוגעגאַנגען צו דער וואַנד, און נאָך עטליכע מינוט בעטראַכטען מיט עקעל די מאַסקעס האָט ער אָנגעהויבען אין זיי צו דערקענען די טויטע כאַראַקטער-שטריכען פון דער דערמאָרדע-טער פרוי ווייס'ס פּנים.

ער האָט זיך צוריקגעקעהרט אינמיטען צימער, אַ נידערגעשלאָגענער פון די נייע איינדרוקען.

דער דיקערטעפּיך האָט פערטויבט זײַנע שריט.

ביי דער טיר זענען, פערגליווערט פאַר שרעק, געשטאַנען דער פּשאָדאָווניק מיט זײַן געהילף, און זאַווישאַ.

גלייך ענטקעגען דער טיר, אין אַנדער עק צי-מער זענען געשטאַנען דריי יזיילען, וואָס זענען געווען בעפּוצט מיט גרויסע פון גיפּס-געקנאָטענע פליגען.

קליין האָט שווייגענדיג בעטראַכט די אַרומיגע רעטעניסען, און ער האָט זיך געפיהלט אינגאַנצען צוזרודערט.

חוץ די דריי זיילען זענען נאָך אין צימער געשטאַנען: אַ שרייב-טיש און צוויי שטולען.

— איהר ווייסט, וואָס דאָס איז? — האָט קליין אַ פרעג געטאָן ביי זאַווישא'ן, אָנווייזענדיג איהם אויף די זיילען.

— ניין, הער! — האָט דער אַלטער געענט-פערט ציטערענדיג אויפ'ן גאַנצען קערפּער — צום ערשטען מאָל אין מיין לעבען זעה איך דאָס דאָזי-גע צימער...

קליין איז צוגעגאַנגען נאָהענט צו די זיילען און איבערגעלייענט אויף זיי דריי אויפשריפטען: „כאָלערע", „פּעסט", „טיפוס".

דאַן האָט זיך קליין ערשט דערמאָהנט אין דעם פּולקאָווניקס דערצעהלען, אַז ער פערנעהמט זיך מיט באַקטעריאָלאָגיע און מיט דראָטלאָזען טע-לעגראַף.

דאָס האָט ער, מסתמא, סימבאָליש געוואָלט שילדערען די סיבות פון די חולאת'ן! — האָט קליין אַ טראַכט געטאָן.

דאַכט זיך, דאָס איז געווען דער איינציגער מעגליכער תירוץ.

זײַן סברא האָט זיך משמעות בעשטעטיגט, ווען ער האָט גלייך דערטאַפּט אין דער וואַנד דריי געהיימע טיפע אַלמערס, און דאָרט עמנדעקט אַ פּרעכטיג-איינגעאָרדענטע לאַבאָראַטאָריע, וואָס האָט פּערמאַנענט אויסגעצייכענט נייע וויסענשאַפטליכע אַפּאַראַטען און כלים.

איצט איז שוין געווען פערשטענדליך, הלמאי אינגאַנצען הויז איז געווען אַזוי צובגעלאָזען און קבצניש.

לויט דעם אויבערפלעכליכסטען חשבון האָט מען געקאָנט זעהן, אַז דער רוב אַפּאַראַטען האָט געדאַרפט אָפּקאָסטען די שווערע טויזענדער דאָלאַרן.

אין צווייטען וואַנד-אַלמער איז געשטאַנען אַ שטאַרקער ראַדיאָ-אַפּאַראַט, און אויף די פּאָליצעס זענען געשטאַנען פיל זאַפּאַסנע טיילען.

דער דריטער אַלמער האָט געדינט צום אָפּ-גיסען גיפּסענע פאָרמען, און אומעטום האָבען זיך דאָ געוואַלגערט שטיקער גיפּס, וואַקס, ליים, און קריצעדיי-כלים.

מאָדנע, וואָס אינערגיץ נישט איז נישט געפונען געוואָרען אַ שטיקעל פּאַפּיר, אַ בריף אָדער עפּיס אַ דאָקומענט.

אין גאַנצען הויז זענען געפונען געוואָרען פיער ביכער געווידמעט פראַגען פון באַקטעריאָלאָגיע.

(פאָרזעצונג קומט). — —

RAQUEL MELLER

אין פראגראם דער סופערשלאגער פון סעזאן 1928/29 א. נ.:

גיפטיגע ליפען

דראמע פון א פרוי, וועלכע איז געשטעמפעלט געווארען דורכ'ן גורל, לויט דער מעאוסטער ערצעהלונג „La Venenosa" פון J. M. Carretero

סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ד. סאנדאמירסקי.

פייערליכע ערעפנונג פון קינא-טעאטער

PALACE

פיעטריקאווער 108

עס ווערט געפאדערט

אמאשיניסט

צו שאקאלאדע-מאשינען

ערקונדיגען זיך אין שא-קאלאד-פאבריק „Piast"

Cegielniana 28.

שאכטעל-ארבייטער

ווערען געזוכט, ווי אויך לערן-מעדלעך און לערן-יונגלעך אין דער שאכטעל-פאבריק פאלו-דניאווא 20, 2-ער הויף.

עס נויטיגט זיך

שטיק-ארבייטער

ווי אויך א לערן-יונגעל צו דאמען-אקריטשע ביי פאסטערנאק, צעגעלניאנא 43. 1669

ס'ווערט געזוכט

א לערן-יונגעל

צו א פליסירער. אויך

א געזעלען

קען זיך מעלדען. ערקונ-דיגען זיך ביי ש. בערמאן דרעוונאווסקא 11.

א לערן-יונגעל

צו גאלאנטרי-ארבייט געגען באלדיגער צאהלונג איז נויטיג.

אויך בעקומט מען ביי מיר פאסקעס צו געטרעס ביי ש. שפילקא, אלטער מארק 13.

געזעלען

האנד-זאקענמאכער (ריין) ווערען זאפארט געזוכט ביי פישהאף מרדכי-גבאי'ס 28.

א שפולער

צו האנד-זאקען און א שטוליסער קענען בע-קומען ארבייט קילינסקיעגא 23, פראנט 1-טער שטאק.

א שותף

בעזיצענדיג א לאקאל אין צענטרום שטאט זוך איך א שותף מיט 1000 דאלאר איינצופיהרען א גארן-גע-שעפט, אין וועלכען כ'בין גוט פראקטיצירט.

אפערטען אין אדמ. פון נ. פאלקסבל. אונטער „G".

א קוואליפיצירטער

אבערמאשינער

און א

אונטערמאשינער

צו ערשטע סארט מענער-מאגאזין-ארבייט, אנ'אויס-פרעסער ווי אויך א האנד-נייהער קענען זיך מעלדען ביי גרילאק, פולנאצנא 13

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט און וועגערישע קראנקה. רענטגען און ליכט-היל אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

צוריגעקעהרט

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72

נעמט אן פון 6—8 אוונד.

Dr. **H.**

Reiterowski

צוריקגעקעהרט

Ewangelicka 1

tel. 66-90

נעהמט אן פון 3—4 נאכם פאנ און פון 4—8 אוונד.

א נייהער

— און —

א ריכטעווער

ווערען געזוכט ביים קאמאשען-שטעפער ראזענצווייג, ווסכאדניא 40

אכטונג

א שטעפער-צושניידער

הויפטזעכליך אויף בעשטעל-טע ארבייט ווערט געזוכט. צו ערפאהרען אין אדמ.

א מעדעל

צו זיימען טאשען-טיכלעך ווי אויך א לערן-יונגעל געגען באלדיגע צאהלונג ווערען געזוכט ביי זאלצ-בערג, נאוואמיעסקא 20.

ערשטקלאסיגע

הערען-שניידער-געזעלען

ווערען פון זאפארט געזוכט

F. Kujawski,

Rokicińska 51. 1666

אקריטשע-געזעלען

פאר דאמען-בעשטעלטע ווי אויך א לערן-יונגעל ווערען, פון זאפארט גע-זוכט ביי מ. גאלינסקי פיעטריקאווער 41.

א רוגאווע

געוועלב

מיט א שטוב

און 2 שויפענסטער מיט אלע איינריכטונגען, גע-אייגנעט אויף אלע בראנ-זשעס איז איבערצוגעבען. צו ערפאהרען ביי א. קו-מערמינץ, 6-טען שערפיען (בענעדיקטא) 43.

פראפ. פאריין פון האנדעלס און ביורא-אנגעשטעלטע

אין לאדז, אל. קאשטשושקי 21

די לעקציעס אויף די אוונד-קורסען ביי אונזער פעראיין האבען זיך שוין אנגעהויבען.

די לעקציעס זענען:

בוכהאלטעריע מיט האנדעלס-אריפמעטיק. סטענאגראפיע (פוילישע און דייטשע).

שפראכען: פויליש, דייטש, פראנצויזיש, ענגליש פאר אנפענגער און פארטגעשריטענע מיט האנדעלס קארעספאנדענק.

אינפארמאציעס ערטיילט און איינשרייבונגען נעהמט אן די פעראיינס-קאנצעלאריע פון 11 ביז 1 בייטאג און פון 6 ביז 8 אוונד.

Dr. med.

BRAUN

וואוינט יעצט

6-טען שערפיען 1

(בענעדיקטא) טעל. 40-26

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהיי-טען און מענער-שוואכע

נעמט אן פון 9—11 פריה און פון 5 ביז 8 אוונד.

Dr. med.

J. HERSZFINKIEL

15 Zawadzka 15,

telefon 11-87

קינדער-קראנקהייטען

נעמט אן פון 8—10 פארמ. און פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. med.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציעל ארצט פאר נירען בלאזען- און הארן-קראנק.

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפפאנגט פון 4—7 אוו.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 9-go do poniedziałku, dnia 15-go października 1928 r. włącznie

dla dorosłych: **dla dorosłych:**

Danton i Robespierre

1789 Rewolucja Francuska 1795

Role główne kreują:

Emil Jannings, Werner Kraus, Józef Runicz, Charlotta Ander, Maly Delschaft i inni.

dla młodzieży: **dla młodzieży:**

LUDZIE SZAKALE

II serja filmu

„Żyd wieczny tułacz"

według powieści **Eugeniusza Suego.**

W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz

וויכטיג פאר מחותנים!

זאל קאלאסעאום, זאכאדניא 53

איז צו פערדינגען אויף התונות מיט די בעסטע נעפעסען, פלאטען מיש-צוגריטונג, מיט אלערליי בעקוועמליכקייטען אויף גינסטיגע בעדינגונגען. אינפארמאציעס פון 12—2 נאכמ. און פון 7—10 אוו.

פריוואטע אינפארמאציעס ערטיילט:

מ. קורנס, זשעראמסקא 9 און י. רעכבינדער, קילינסקי 15.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעצ. און דענטיסטען-קאבינעט.

פעטריקאווער 62, טעל. 31-53.

אינערליכע קראנקהייטען	ד"ר ב. ראבינואהן „ מ. וואלפסאן „ א. טענענבוים	פון 2½—3½ און 7—8 „ 12—2 „ 4—6
כירורגישע קראנקהייטען	ד"ר י. שרייבער „ א. פאכשאנסקי	פון 2½—4 און 7—8 „ 12—1 און 5—6
פרויען-קראנק-הייטען און געבורטס-הילף	ד"ר ד. אלטערמאן „ מ. פעלדמאן פרוי ד"ר ח. זעלדאוויטש-קלאטשקא „ „ גוטמאנאוא זאנד טענענבוים	פון 11—1 „ 5½—7½ שבת, זונט. רינכט, דאנ. 3-5 זונט. טאגט. מיט פרעמ. 3-5
קינדער-קראנקהייטען	ד"ר מ. גוטענטאג „ ל. פאמיליער	פון 12—1 „ 4—6
נערוועז-קראנק	ד"ר מ. מאשלאנקא	פון 6—7 זונטאג 1—2½
אויגען-קראנקהייטען	ד"ר י. סטופאי „ ס. האלענדערסקא	פון 1—2 און 4—5 11—12, 6—8 זונט. 12—2
נאז, האלז און אויערען-קראנק.	ד"ר מ. קלאטשקא „ באל. קאן	פון 11—1 און 7—8 „ 3½—5½
הויט- און וועגערישע קראנק	ד"ר פ. ברוין „ י. פאלאוויטשיק	פון 12½—2½ „ 6—8
ציין- און מונד-קראנקהייטן	צאהן-ארצט מ. שעוועס „ מ. רעזניקאווא „ ב. משודנאווסקא „ ז. קאצענבאגען	פון 9—10½ און 8—9 „ 2½—5 „ 11—1½ „ 5½ 8

די לעטשניצע איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אין אוונד.

קווארץ-לאמפען און גרופען-בעשטראהלונג.

ס'ווערען געמאכט אפעראציעס, בעשטראהלונגען מיט קווארץ-לאמפען עלעקטרי-זאציע און אנאליזען, קינסטליכע ציינער, קאראנעס, גאלד-בריקען און פלאטין.

וויזיטען אין שטאדט. נאכט-דיזשור. געבורט-הילף.

Kino „Słońce"

ul. Napiórkowskiego 28 (dawniej St. Zarzewska).

Dziś! Od wtorku, dnia 9 do poniedziałku dnia 15 października 1928 r.

Najpotężniejszy film osnuty na tle wielkiej rewolucji pod tytułem:

MIŁOŚĆ w purpurze krwi

Potężny dramat o tysiąca sensacji owiany czarem romantyzmu, pełny bohaterstwa i poświęcenia.

W rolach głównych najwybitniejsi artyści świata

Eleonora Boardman i Conrad Nagiel.

Początek seansów 5, 7 i 9, w soboty, niedzielę i święta początek o godz. 1, 3. 5, 7 i 9 wiecz.

Ceny miejsc: I — 80 gr. II 60 gr. III — 40 gr.

UWAGA! Ceny miejsc na wszystkie miejsca na I-szy seans o godz. 1—3 po poł. po 40 groszy.

Dojazd tramwajami 3, 4 i 7.

קאלדרעס

וואטענע און פוכאווע

פון דער שענסטער און בעסטער אויסארבייטונג

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען

נייע ציגעל גאס 24, וו. 27.

פרויען און מעדלעך אלס

אינקאסענטינס

ווערען געזוכט. צו מעלדען זיך אין פעראיין „לינת-החולים", פאלודניאווא 19, פון 4—7 נאכמיטאג.

וויכטיג פאר דיאבעטיקער

(קראנקע אויף צוקער-קראנקהייט)

ס'איז אנגעקומען

א פרישער טראנספארט

פון שפייז-ארטיקלען און געטראנקען פאר קראנקע אויף צוקער-קראנקהייט

Skład win i delikatesów

M. BERMAN

53 PIOTRKOWSKA 53.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-53.

ד"ר ראקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר.	10—11 8—9 6—7
ד"ר ראזענבערג	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין	אויגען-קראנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר פאלאק		
ד"ר יאכטמאן	נערוועז קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען און געבורט-הילף	11—1½ 5—6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט, 4-5 זונ. 1—2	
ד"ר זיינבערג	אינ. קר., לונגען-קר.	11—1 5½—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10—12 4—6
א. טראדזשינסקי	צאהן-ארצט	3—7
ג. ראזעס	צאהן-ארצט	9—2

צאהן-באהאנדלונג, פלאמבירען, קראנען, גאלד-בריקען א. א. וו. בעי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט

ד"ר ס. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונט

אנאנסען-פרייז: פארן טעקסט—15 גר., [illegible] אין טעקסט—40, נאכ'ן טעקסט—1 [illegible] 100 [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółka z ograniczoną odpowiedzialnością: Ch. J. Brau[illegible] i D. [illegible]

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", [illegible] 25.

Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]